

Razgovori ugodni : 20 OLJK-ovih!

Edited book / Urednička knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2021**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:206:646476>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

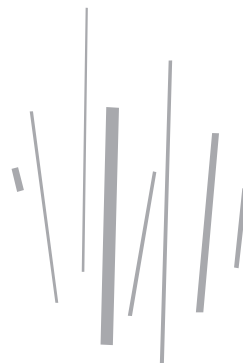
Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-06**

Repository / Repozitorij:

[RGISKO - Repository of the City and University Library Osijek](#)

Razgovori ugodni 20²⁰ OLJK-ovih!

Srđan Lukačević | Dino Radmilović

Osijek, srpanj 2021.

Impresum

Izdavači:

Osječko ljeto kulture i Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek

Urednici: Srđan Lukačević, Dino Radmilović

Autori logotipa OLJK-a: Lada i Tomislav Vlainić

Autor vizualnog rješenja 20-tog OLJK-a: Marko Jovanovac

Grafičko oblikovanje: Davor Vrandečić

Fotografija:

Marin Franov, ustupljene fotografije, Kristijan Cimer (str. 50)

Tisak: Grafika d.o.o., Osijek

Naklada: 300 primjeraka

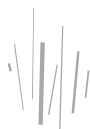
Osijek, srpanj 2021.

ISBN: 978-953-8015-40-3

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu
Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 150405065.

Grad Osijek

Sadržaj

Ivan Radić gradonačelnik Osijeka	1	Aljoša Čepl	29
Areta Ćurković	3	Dražena Vrselja	31
Miroslav Čabraja	5	Domagoj Mrkonjić	33
Ecija Ojdanić	7	Jasna Horvat	34
Lidija Neznanović	8	Dražen Jerabek	35
Davor Bobić	9	Valerija Fischbach	37
Amar Bukvić	10	Gordan Marijanović	39
Dražen Alerić	11	Ljerka Hedl	41
Marko Jovanovac	13	Danijela Klobučar	43
Dražen Ferenčina	15	Ivan Kristijan Majić	45
Žana Gamoš	17	Igor Loinjak	47
Edi Ćelić	18	Davor Molnar	49
Ivana Šojat	19	Helena Sablić Tomić	51
Marijana Fumić	21	Denis Detling	52
Damir Mađarić	23	Mirta Marić	53
Ivica Lučić	25	Eduard Hudolin	54
Dubravka Pađen Farkaš	27	Domagoj Dvoržak	55
		Ivan Vrkić	57

20

Predgovor

Razgovori ugodni, Osječkim ljetom kulture nadahnuti

Ars longa, vita brevis možda i ponajbolje, svezremenski, oslikava položaj kulture, odnosno, umjetnosti uopće u društvu. Nije ovdje riječ samo o našem društvu i prilikama u nas, nego je, ta latinska inačica Hipokratove izreke iz knjige Aforizama, manje više konstanta otkad je svijeta i vijeka.

Umjetnost je oduvijek ona koja spaja, zbližava, propitkuje, nadahnjuje i, zapravo, nadograđuje postojeće stanje čineći društvo boljim i naprednijim, a građane istinski sretnijim i zadovoljnijim. Posve bi logično, stoga, bilo da se o umjetnosti odnosi s poštovanjem te istu podržava na svim mogućim razinama.

Brojni primjeri kroz povijest govore da je stvarnost ponešto drukčija iako je, na kraju, umjetnost uvijek ostvarila barem neke od svojih temeljnih ciljeva.

U ovim našim Razgovorima ugodnim, svjedočimo dvjema skupinama protagonista. Oni koji stvaraju umjetnost i neizostavni su dio kulturne cjeline našeg grada i oni koji svojim djelovanjem i potporom posredno trebaju stvarati okvir kako bi društvo u kojem živimo, grad kojeg volimo, sad i ubuduće za neke nove generacije, bio sadržajni i tolerantniji te postao mjesto za ugodan i kvalitetan život.

Sve navedeno može se ostvariti samo suradnjom uz rasplamsavanje kulturno umjetničke scene.

Neka i Razgovori ugodni budu podsjetnik, kako za sudionike tako i za čitatelje, da je umjetnost ograničena samo našom voljom i maštom.

Dražen Alerić

Ivan Radić – gradonačelnik Osijeka

Nova će energija koju nam gradonačelnik Ivan Radić donosi na Osječko ljeto kulture, a vjerujemo i u ostala kulturna zbivanja i kulturne institucije grada, biti dobar zamašnjak prema iskorištavanju, kreiranju i brendiranju punog potencijala Osijeka kao grada kulture. Osijek ima ogromne šanse biti kulturno središte regije i šire. Već na početku svog mandata najavljuje uzlet kulturnog života, a o svemu navedenom, s gradonačelnikom, razgovaramo uoči ovogodišnjeg Osječkog ljeta kulture.

Gradonačelnice, odmah ste na početku mandata, kroz najavu lipanjskog koncertnog ciklusa, pokazali da vam je kulturni živog grada od posebne važnosti. Što je potrebno da Osijek tijekom vašeg mandata postane istinsko urbano središte?

Kulturni život grada od posebne mi je važnosti, jer kultura je jedna od dimenzija identiteta grada koja uvjetuje kvalitetu života građana. Ulaganjem u kulturne i društvene aktivnosti želimo potaknuti razvitak grada. Koncerti, predstave, manifestacije, festivali, tematski programi, književni događaji i kultura za djecu - što duži popis, to je više motiva za zadovoljstvo naših sugrađana i privlačenje ljudi koji gravitiraju ka Osijeku.

Kultura može pozitivno utjecati na razvoj industrija, prije svega gospodarstva i turizma. Kako postići konsenzus o prioritetima i stvoriti sinergiju svih navedenih dionika, a s ciljem ukupnog zadovoljstva građana Osijeka?

Ključno je promišljati kako programi koji će privući naše sugrađane, mogu ujedno biti dio sadržaja kojeg nudimo turistima. Nadalje, kako mogu biti i važan dodatni razlog zašto netko upisuje studij u Osijeku, ili kako ćemo lakše privući vrhunskog predavača, stručnjaka ili liječnika da karijeru nastavi radeći u Osijeku. Više sadržaja oživljava turizam jednako kao što veseli naše građane. Više koncerata u gradu tijekom cijele godine, jednako raduje i osječku glazbenu publiku, kao što pomaže ostvariti dodatni broj noćenja, ili biti dodatni sadržaj gostima na nekoj projektnoj

suradnji u tvrtkama u IT parku. Sinergija je, kada pričamo o kulturi, prirodna, jer kultura povezuje.

Je li Osječko ljeto kulture kao svojevrсни festival kulture dio te priče?

Svakako jest. OLJK kao festival kulture i ujedno najveći kulturni događaj istočne Hrvatske, dugo se razvijao, uspješno formirao i sada je na nama da mu osiguramo priliku da se podigne za još jednu stepenicu. Programski standard pored kvalitete ima za cilj privući široku publiku, popularizirati kulturu. Već u ovogodišnjem OLJK-u puno je sadržaja koji će privući mnoge u Osijek, ali i zbog kojih će se Osijek spominjati u nacionalnim krugovima, što i jest jedan od ciljeva velikih manifestacija – brendiranje Osijeka kao kulturnog i urbanog središta Hrvatske.

Uz Kulturni centar, tu su još i GISKO, Dječje kazalište Branka Mihaljevića u Osijeku, HNK u Osijeku, muzeji i galerije kao prirodni partneri Osječ-kog ljeta kulture. Kakva je vaša vizija za navedene institucije u bliskoj budućnosti?

Naše ustanove samostalno provode svoje programe, ali važno je da odsada radimo na poticanju međusobne suradnje i interdisciplinarnosti. Također, ako želimo biti uspješna sredina moramo imati razvijeni jedinstveni strateški pristup, a u realizaciji nove strategije za kulturu biti će ključno povezati institucije i omogućiti građanima optimizirani programski pristup i jedinstvenu komunikacijsku platformu.

OLJK je prošle godine obilježio 20 godina djelovanja, vaš mandat simbolično najavljuje novih 20. Kao sukreatora programa pitamo vas, koga OLJK u nadolazećim godinama treba ugostiti?

OLJK postoji i uspješno djeluje već 20 godina i zadaća je svih nas da mu damo doprinos nadogradnjom. Uz zadržavanje postojećih standarda (jer viska posjećenost manifestacije potvrđuje uspjeh dosadašnjeg načina rada) važno je otvoriti više prostora za međunarodnu suradnju, više produkcija koji su plod takve suradnje i više novih programa koji će kroz kulturu otvoriti vrata u svijet našim sugrađanima, ali i otvoriti Osijek svijetu i utjecati na razvoj naše kulturne zajednice. I svakako, dodatno obogatiti ljeto u Osijeku.

Uoči ovogodišnjeg OLJK-a, imate li kakvu poruku za gledatelje, buduće i sadašnje?

Građani su ključ. Što god mi osmislili, ponudili, uložili ... nije važno ako nema gledatelja i podrške. Sve što radimo, radimo za boljitak Osijeka. Zato je poruka jednostavna: uživajte u Osijeku, pratite programe Osječskog ljeta kulture i ostalih događanja, podijelite s nama vašu promišljanja i želje i na taj način, zajedno s nama, učinite Osijek kulturnim središtem naše regije!

Građani su ključ. Što god mi osmislili, ponudili, uložili ... nije važno ako nema gledatelja i podrške.

Areta Ćurković

Sudbina je htjela da Osječko ljeto kulture upravo 2020. obilježava 20 godina djelovanja. U godina koja će ostati zapamćena po brojnim promjenama i izazovima, i za OLJK je donijela male iskorake i novitete. Ne toliko zbog COVIDA-19, nego zato što to dvadeseta obljetnica zaslužuje. U Razgovorima ugodnim, očekivano i zasluženo, svoja razmišljanja i sjećanja s nama je podijelila i proslavljena umjetnica i glumica Dječjeg kazališta Branka Mihaeljevića. Areta Ćurković, junakinja brojnih predstava prisjetila se svojih OLJK iskustava.

Velike glumačke uloge ostvarili ste na OLJK-u, koliko ovakva manifestacija može značiti za kulturu i promicanje kulture općenito?

Razmišljam kako zapravo nema prave riječi kojim bi se iskazala važnost OLJK-a. Kad samo pomislim kolika je silna publika prošla kroz ovaj ljetni festival i koliko sad imamo ambasadora kulture. Puno sam puta osluškujući publiku ali i u izravnim razgovorima osjetila koliko jednostavno obožavaju i jedva čekaju svaki novi OLJK. OLJK je prevažna je i neizmjereno potrebna majfestacija ljudima, našem gradu ali i cijelom ovom djelu Slavonije i regije.

Kakve vas uspomene vežu za OLJK? U kojim predstavama ste igrali i kakva je atmosfera općenito na OLJK-u?

Atmosfera je svečana, prekrasna, nekako uzvišena. Baš sam neki dan pričala kako je jednog ljeta kad smo imali premjeru *Kneje* u režiji Dubravke Crnojević Carić iza jednog drveta da bi izbjegao euforiju predstavu gledao i Maksim Mrvica koji je imao koncert na OLJK-u. Sljedeći dan poslao je mail na dječje kazalište, čestitku i svoje lijepe dojmove. Imala sam čast igrati na prvom "začetnom" OLJK-u u predstavi *Bistri vitez don Quijote od Manche* u režiji Zlatka Svibena. Igrala sam štitonošu Sancho Panza, a partner mi je bio Krešimir Mikić. Puno je anegdota oko te predstave, bio je to spektakl. Igrala sam još u predstavama *Ivica i Marica*, *Zlatni danci*, *Velika, velika zemlja Oz*, *Kolbaba i Brzjavko*, *Završnica* za koju sam i nagrađena dok su se na OLJK-u još dodjeljivale nagrade. Igrala sam i u predstavama *Emil i detektivi*, *Jamesove mačke*, *Jonathanov let*, surađivala na mnogim drugim... Užasno sam ponosna jer je OLJK pozvao našu predstavu *Ljub...av-av* koju sam režirala i radila sa svojim srednjoškolcima gdje su nas isto prepoznali i nagradili u Sisku na međunarodnom festivalu "Maslačak", a koja je posvećena priči osječkog azila i prekrasnih ljudi i volontera koji su bezuvjetno puni ljubavi. Puno je predstava, često sam zbog svojih proba i propustila sjajan program, no i ono što sam pogledala je vrijedno ali evo izdvojila bi prekrasnu predstavu Zkm-a *Brat magarac* u režiji Renea Medvešeka, prepunog rektorata (sjedili smo na betonu ispred pozornice), *Noževi u kokošima* režija Saša Anočić... ah ne mogu se zaustaviti.

*Atmosfera
je svečana,
prekrasna,
nekako
uzvišena.*

Koje iskorake treba napraviti manifestacija OLJK da bude još zamjetnija, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini?

Samo nadograđivati i podizati postavljenu ljestvicu. Bilo bi mi zanimljivo nekakvo rađanje predstave pa čak i internacionalne koprodukcije kako suradnika, tako i s kolegama glumcima za početak recimo sa Slovencima, Srbima, Bosancima ali i dalje. Druga stvar koja bi mi bila zanimljiva pozvati neke poznate osobe koje bi održavale radionice gdje bi mogle nastajati i neke instant, male predstave, izlaganje publici, ili zanimljiva interakcija s publikom, čak uključivanje amatera i prije glavne izvedbe kao što na filmskim festivalima prije dugometražnog ide kratki film, mogu se prezentirati inserti s radionica i sl. Bilo mi je super kad su uvedeni razgovori s glumcima, autorima s publikom uz vođenje moderatora. Bit će ideja samo da dođe vrijeme da ih možemo realizirati. Svake godine uz sve postojeće može biti jedna novina koja se može izmjenjivati.

*Samo
nadograđivati
i podizati
postavljenu
ljestvicu.*

Razgovori ugodni 28 OLJK-ovih!

Miroslav Čabraja

Čovjek vedra i pozitivna duha, gurman i dobar kuhar, zna uživati u životu, ali jednako tako i ozbiljno raditi. Tako kolege i prijatelji opisuju Miroslava Čabraju, glumca Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, člana ansambla Drame od 2008., obnašao je dužnost ravnatelja Drame, a neko je vrijeme bio i v.d. intendanta HNK u Osijeku. O Osječkom ljetu kulture razgovaramo s glumcem koji niže uloge ali i nagrade.

Dugogodišnji ste član Organizacijskog odbora Osječkog ljeta kulture! Kako teče sam izborni proces i koliko je izazovno osmisliti program koji će biti po ukusu širem krugu posjetitelja?

Velika je čast biti dio organizacijskog odbora OLJK-a, ali i velika je i odgovornost. Organizacijski odbor, premda se novi imenuje iduće kalendarske godine, odmah po svršetku prethodnog OLJK-a kreće s radom. Gledaju se predstave, dogovaraju mogući datumi izvedbe, a pri tom se pomno osluškuje publika za koju se ova manifestacija i radi. Pazimo da programi budu raznovrsni, a opet umjetnički uobličeni u jednu cjelinu koja bi subverzivno djelovala na okolinu, pa se tu nađe programa u rasponu od umjetnički do komercijalno, ali i komercijalno mora biti subverzivno.

Kao glumac HNK Osijek sudjelovali ste u brojnim glumačkim ostvarenjima! Koje vam je ostalo u najljepšem sjećanju?

Imao sam tu sreću da sam mogao raditi i dalje radim s vrhunskim redateljima i kolegama, i svaki novi izazov nosi nešto novo i uvijek lijepo, bez obzira bilo lako ili teško, ali kad već moram birati izabrao bih rad na OLJK-ovoj produkciji Svršetak igre Samuela Becketta u režiji Zlatka Svibena, u kojoj sam igrao s glumcima koje jako volim, osjećam i poštujem: Areta Ćurković, Mladen Vujčić i Ivana Soldo Čabreja za koju smo i nagrađeni, a u HNK-u izdvojio bih predstavu Othello u režiji Damira Zlatara Freya, posljednju veliku predstavu koju sam radio s najdražim mi kolegom i prijateljem Aleksandrom Bogdanovićem.

Sa Zlatkom Svibenom uvijek je zanimljivo raditi i puno se znoja prolije, živaca izgubi, ali na kraju je lijepo.

Velika je čast biti dio organizacijskog odbora OLJK-a, ali i velika je i odgovornost.

Mnoge se zanimljive stvari tijekom OLJK-a događaju izvan scene i nevidljive su oku javnosti. Možete li se prisjetiti nekih smiješnih ili napetih situacija?

Sa Zlatkom Svibenom uvijek je zanimljivo raditi i puno se znoja prolije, živaca izgubi, ali na kraju je lijepo. Neki redatelji žele od glumca izvući maksimum, a za maksimum treba znoja. No ima jedna anegdota s rada na predstavi Svršetak igre. Naime Ivana i Areta su probavale jednu od scena iz komada u napuštenoj "Kožari" gdje se predstava održavala i počela je velika oluja, azbestni krov se tresao, jako je puhalo, mislili smo da će nas odnijeti, a Sviben nije htio prekinuti probu, jer su cure dobro igrale i htio je iskoristiti njihov umjetnički zanos. Ali uskoro se vrijeme pogoršavalo do te mjere da više nije bilo sigurno za sve nas, pa smo Mladen i ja morali intervenirati i odveli cure kući, Sviben se naljutio, ali sutra je već sve bilo zaboravljeno, a ostalo je povijest. Areta je dobila nagradu OLJK-a, Ivana Nagradu hrvatskog glumišta, a predstava je nominirana u najprestižnijim kategorijama.

Ecija Ojdanić

Razgovore ugodne vodili smo s jednim od prepoznatljivih lica malih ekrana. Kad se kamere ugase, Ecija Ojdanić žena je koja vodi vlastito kazalište, majka dvoje osnovnoškolaca, supruga i strastvena ljubiteljica vježbanja.

Gledatelji Osječkog ljeta kulture zadnjih su vas godina imali prilike vidjeti u nekoliko potpuno različitih glumačkih ostvarenja, u drami *Kako život*, komediji *Brodolomke*, crnohumornoj predstavi *OtpisaNE!* Nezahvalno pitanje, no koja je uloga zahtjevnija?

Sve su mi jednako drage i uživam igrati sve 3 uloge. Ali uloga Dinke je nastala kroz glumačke improvizacije, tako da sam i ja koautorica teksta. Evo, dajem njoj malu prednost.

Osječko ljeto kulture vrlo je popularan događaj u gradu svake godine. Za izvedbe se uvijek traži mjesto više. Kakva su vaša iskustva i dojmovi?

Najljepši mogući. Istančana osječka priča u prekrasnom prostoru, redovi za ulaznice, prvorazredni kulturni događaj, i svečanost za nas glumce.

Ravnateljica ste i osnivačica Kazališta Moruzgva, s vašim ansamblom gostujete u mnogim gradovima. Kako izgleda jedno takvo putovanje na određite, primjerice u Osijek?

Veselo. Uvijek su putovanja u kombiju prostor kad se puno smijemo, šalimo, uvijek je to neki mali maturalac. A još je to putovanje ljepše kad je određite tako divan i gostoljubiv grad poput Osijeka.

Prekrasni prostori, redovi za ulaznice, prvorazredni kulturni događaj, i svečanost za nas glumce.

Lidija Nežnanović

Lidija Nežnanović - profesorica glazbene kulture i voditeljica škole u III. gimnaziji Osijek, korepetitorica Hrvatskog pjevačkog društva Lipa, predsjednica Hrvatske glazbene mladeži i jedna od osoba zaduženih za glazbeni dio OLJK-a, govori nam o slatkim mukama vezanim za slaganje glazbenog programa.

Dugi niz godina ste predsjednica Hrvatske glazbene mladeži, a samim time jedna od glavnih i odgovornih za organizaciju odavno tradicionalnih memorijala Darka Lukića i Franje Krežme. Koliko vam je to iskustvo od koristi prilikom rada na odabiru izvođača za OLJK?

Iskustvo uvijek pomaže. Stvoreni glazbeni kontakti mogu biti od velike pomoći. Memorijali okupljaju uži krug glazbenika i publiku koja traži klasične programe, no OLJK treba programe koji mogu zadovoljiti visoke kriterije ali velikog broja publike.

Ideja i želja ima puno no balans naprave realne mogućnosti OLJK-a.

Koliko potencijalnih izvođača uspijete uživo poslušati prilikom odabira za program OLJK-a? Javljaju li se neki izvođači sami, bude li dilema prilikom zadnjeg slaganja programa?

Najbolji put je poslušati ili pogledati izvođače, no to baš nismo uvijek u mogućnosti. Ipak, uvijek imamo mogućnost informirati se i provjeriti svoje odluke, kontaktirati kolegu koji je bio na koncertu, poslušati preporuku. Veliki broj izvođača šalje svoje programe i detaljno ih pregledamo, no čini mi se da je veći broj programa koje smo mi odabrali i pozvali na OLJK. Ideja i želja ima puno no balans naprave realne mogućnosti OLJK-a.

Šapnite nam što bismo ove godine mogli slušati u glazbenom dijelu programa?

Ovogodišnji, dvadeseti OLJK bit će u skraćenom izdanju i za sada niti "šapnuti" ništa ne mogu ali smo u slatkim mukama oko zadnjeg slaganja programa.

Davor Bobić

*Skladatelj, pedagog, organizator i voditelj nekad varaždinske, a danas osječke glazbene sezone te dugogodišnji ravnatelj Varaždinskih baroknih večeri, **Davor Bobić** je bez sumnje jedan od najutjecajnijih glazbenika suvremenog hrvatskog glazbenog života. S dugogodišnjim suradnikom Osječkom ljeta kulture razgovarali smo o glazbi, glazbenicima i Porinu.*

Prije svega čestitke na ovogodišnjem Porinu za Najbolju skladbu klasične glazbe. Koliko su glazbenicima nagrade važne, posebno kada se radi o Porinu? Daje li vam to neki dodatnu motivaciju za daljnje stvaranje ili se tu krije zamka da se glazbenik malo opusti upravo zbog nagrade?

Hvala vam na čestitki. Svaka nagrada po meni je važna jer daje poticaj dobitniku za daljnji rad i osobno napredovanje. Često ona puno znači za ohrabrenje, a pogotovo je to od silnog značaja kod mladih osoba koje se tek moraju formirati. Meni su te nagrade u mladosti bile od neprocjenjivog značaja, usudujem se priznati da ih tada nisam dobio, teško je zamislivo da bih danas bio toliko produktivan i aktivan u stvaralaštvu. No naravno to svakako nije pravilo jer postoje pojedinci koji nisu nagrađivani, a ostavili su dubok trag u znanosti i umjetnosti.

Možete li nam ukratko objasniti kako birate izvođače za OLJK, koliko traje priprema i odabir.

Odabir programskog koncepta je uvijek odgovoran i nadasve težak zadatak te iziskuje puno strpljenja, pravovremenog planiranja, pa čak i određenog lobiranja za one izvođače do kojih vam je stalo ukoliko ih želite imati na programu. No sukladno tome neizmjerljivo je važno uskladiti želje s realnim mogućnostima financiranja. U tome smo dosad uvijek bili na razini zadatka, da ne kažem izazova. I dakako važno je da programi budu primamljivi te raznoliki za svaku dob publike.

Od Osječke glazbene srijede ste uspjeli stvoriti svojevrsni brend i manifestaciju koja je već pustila "korigiranje" u Osijeku. Možemo li očekivati da će neki od izvođača s OGS nastupiti i na OLJK-u?

Pa nažalost zbog ove krize uzrokovane virusom po prvi puta na programu OLJK-a će se naći i neki izvođači koji su bili spriječeni održati koncert u okviru Koncertnog ciklusa grada pa moram iskreno priznati da sam iznimno sretan jer takvim pozitivnim pristupom su ipak dobili priliku nastupiti u Osijeku, a vjerujte mi, svima njima je upravo naš grad iznimno primamljiv i toliko željena destinacija nastupa da nismo puno puta sami dovoljno svjesni prednosti koje grad Osijek ima i nudi kao pravi grad kulture.

Amar Bukvić

Amar Bukvić hrvatski je kazališni, televizijski i filmski glumac. Vrlo uspješan ako je suditi po uvijek do kraja ispunjenom gledalištu Osječkog ljeta kulture ali i brojnim osvojenim nacionalnim glumačkim nagradama. Svoje dojmove o Osijeku i Osječkom ljetu kulture otkriva nam za Razgovore ugodne sam Amar.

Redovito briljirate u nastupima na Osječkom ljetu kulture, publika izvorsno prihvaća kako vas tako i predstave u kojima igrate. Koja je izvedba po vama bila najzahtjevnija, za koju ste se najduže pripremali?

Sigurno bi izdvojio predstavu *Kisik* Ivana Viripajeva u režiji Aide Bukvić koja je ujedno i bila produkcija samog Osječkog ljeta kulture. Bilo je to već sada davne 2012. godine. Aida i Marijana Fumić koja je vrlo vješto prilagodila Viripajeva za Barutanu, a Olga Pakalović i ja smo, u toj duo drami, zbilja imali neke sjajne glumačke momente.

Za Osijek i Osječko ljetu kulture vežu me divna sjećanja i jedva čekam doći opet!

Kako se osjećate nakon predstava s obzirom na intenzitet davanja sebe publici, uživljanje u priču i ulogu? Vjerujemo da se s jedne strane u potpunosti "ispraznite", a s druge "napunite" reakcijama publike?

Kazalište je zaista takvo da u mnogo čemu ovisi o publici. Publika nekad i usmjerava predstavu tako da je nama i svaka pojedina izvedba neke predstave drugačija! Naravno da dolazi do neke vrste ispražnjena kod nas glumaca, ali to je samo pokazatelj da ste kao glumac živjeli na sceni. Kazalište je uistinu magično!

Kakav je domaćin Osječko ljetu kulture? Jeste li kroz sve ove godine nastupanja u Osijeku uspjeli upoznati grad?

Osijek poznajem jako dobro! OLJK je na svoj način zbilja poseban! Volim Osijek i ljude u njemu. Za Osijek i Osječko ljetu kulture vežu me divna sjećanja i jedva čekam doći opet!

Dražen Alerić

Kultura nije trošak, nego izravna i neizravna dobit te je neophodno u nju više ulagati, a ne smanjivati sredstva – riječi su Dražena Alerića, pročelnika Upravnog odjela za društvene djelatnosti i dugogodišnjeg su-kreatora programa Osječkog ljeta kulture. Jedan je od višegodišnjih dionika OLJK-a, svjedoka razvoja ovog festivala kulture.

Organizacijski odbor Osječkog ljeta kulture ima devetnaest godina iskustva iza sebe. Mnoge ste izazove uspješno riješili, no koji vam je zadao najveće muke? Možete li nam reći više o problemima s kojima se susrećete tijekom organizacije OLJK-a?

Često volim reći da je naša vodilja kako svaki sljedeći OLJK treba biti kvalitetniji od prethodnog. Zaista tako mislim i svi radimo u tom smjeru. Izazova je bilo uvijek i svaki je bio zahtjevan, uglavnom su bili financijski i meteorološki, no na svaki smo mogli manje više samostalno utjecati, osim na ovogodišnji koji, zbog još uvijek aktualnog Covida-19, nije, nažalost, onakav kakav smo radili svih ovih godina. Kao što znate, kazališta i glumci, umjetnici uopće, nisu radili u svom prirodnom okruženju, nije bilo novih uradaka, ra-

Uvijek je zadovoljstvo i užitak prisustvovati nekom obliku umjetničkog stvaralaštva.

dili su online i umjetnost je nekako, po meni neprirодно i nepotrebno, bila po strani. Razmišljali smo o OLJK-u u rujnu, neki su čak predlagali prebacivanje u sljedeću godinu, ali nekako sam mislio da 20.-i OLJK treba početi u svom terminu 29. lipnja jer samo tako možemo obilježiti ovu veliku obljetnicu. I dok su mnogi izlazili s odgodama drugih velikih događaja, mi smo strpljivo čekali i osluškivali stanje u vezi s pandemijom i preporuke Stožera civilne zaštite RH i, čini se, uspjeli. OLJK će biti kvalitetan, bolji od prošlogodišnjeg i, neće se previše osjetiti da smo, do jučer, bili pod posebnim okolnostima. Sve na kraju nekako završi dobro, jer ako nije dobro, znači da još nije kraj.

**Odabiru konačnog programa pret-hodi višemjesečno praćenje brojnih izvedbi umjetničkih društava, zbro-
rova, predstava, koncerata i drugih
kulturnih sadržaja. S jedne strane
veliko zadovoljstvo, s druge velika
odgovornost? Kojim elementima se
vodite pri odabiru?**

Uvijek je zadovoljstvo i užitak prisustvovati nekom obliku umjetničkog stvaralaštva. Umjetnost čini razliku i propitkuje puno toga u našem društvu što se sami nekada ne usudimo, a i institucije znaju zakazati. Zato je to, na neki način, glas naroda. I ako nakon predstave, izložbe, filma, knjige... ne razmišljamo o doživljenom u kontekstu sadašnjeg trenutka ili osobnog iskustva, nešto ne štima, ili s umjetničkim djelom ili s nama. Uglavnom s nama. Osječko ljeto kulture ima organizacijski odbor koji kreira cjelokupni program. Čine ga priznata i poznata imena osječke kulturne scene i svatko iz svog dijela predlaže ono što misli da zavrjeđuje nastup na OLJK-u. Trudimo se da je svaki sadržaj, barem netko, pogledao, poslušao ili pročitao. Naravno da nikad nisu svi zadovoljni, ali ako mi možemo nakon OLJK-a sebi pogledati u oči i zaključiti da smo napravili sve što smo mogli, onda je to to. Osječko ljeto kulture kvalitetom treba odskakati od uobičajene ponude, ali bitan nam je i zabavni karakter, budući da je riječ o ljetnom razdoblju kad je cijela priča, ipak, malo opuštajuća. Također, želja nam je dovesti u Osijek sadržaje koje naši sugrađani ne mogu baš tako lako vidjeti. Ne može baš svatko i uvijek otputovati u Zagreb, Novi Sad, Tuzlu ili bilo gdje drugdje pogledati nešto. Nije to baš tako jednostavno. Uostalom, ljudi imaju dosta posla, svakodnevnih opterećenja i briga tako da im 10-ak dana nekog drukčijeg svijeta, odmaka od rutine, malo zabave i smijeha te umjetnosti, vjerujem, dobro dođe.

Koja iznenađenja krije ovogodišnji OLJK, možete li nam nešto otkriti? Čujemo da je u pripremi zanimljiva suradnja vas i jednog poznatog osječkog ilustratora?

Iznenađenja su iznenađenja iako će program uskoro van. Jako je bitno da smo zadržali svoju vlastitu produkciju tako da ćemo i ove godine imati premijerni program HNK, DKBM i GG. To je izuzetno važno jer, osim što pokazujemo snagu svojih ustanova i kulturnih radnika, nastavljamo tradiciju s kojom se ne mogu bas uvijek pohvaliti niti mnogi drugi festivali. Osim toga, ove ćemo godine premijerno prikazati dokumentarni film u povodu 20 godina OLJK-a, imat ćemo jedno zanimljivo otvaranje i zatvaranje te između toga kvalitetan program za koji se nadamo da će opravdati obljetnicu i tradiciju. Da, imat ćemo i još jednu premijeru, mislim prve osječke strip slikovnice u kojoj je moju priču više nego izvrsno ilustrirao sjajni Dražen Jerabek i zapravo sam počašćen da smo ostvarili suradnju. Priča je to o pravim, trajnim, istinskim životnim vrijednostima, o našem gradu pa čak i o tome kako je nastao OLJK te koliko su veliku ulogu u svemu imali dva psa i jedan mačak. Imat ćemo i još jednu pravu premijeru, a to je naš novi Trg Vatroslava Lisinskog na kojem će se ovog ljeta, zapravo prvi put, održati jedna velika kulturna manifestacija. Nadam se da ima dosta razloga da bar neko vrijeme, ovo ljeto, provedemo zajedno.

Marko Jovanovac

Osječki dizajner iza kojeg je već nekoliko važnih priznanja i ove je godine (2020.) zadužen za vizualnu prepoznatljivost Osječkog ljeta kulture. Važan element svake manifestacije svakako jesu i njegovi promidžbeni materijali. Koliko je i je li uopće teško prenijeti bit programa u sliku, saznali smo od samog Marka Jovanovca.

Mi Osječani volimo svoj grad, ljude, sleng, navike...

S obzirom na dugogodišnju tradiciju održavanja OLJK-a i mnoga grafička rješenja, nije jednostavno svake godine predstaviti izvrsno i originalno rješenje. Iako niste autor svih dosadašnjih, postoji li određena kreativna težina u stvaranju novih promidžbenih materijala?

Ovo je treće izdanje OLJK-a koje dizajniram i ako pogledate sve godine unazad, svake godine identitet je poseban, jedinstven i problematizira drugu temu. Svaka od tema nosi određenu kreativnu težinu, ali upravo je to ono što posao nas dizajnera čini zanimljivim, jer dizajn je samo jedna od komponenti uspješne vizualne komunikacije. Kreativna težina sastoji se u ograničenjima koja definiraju okolnosti, naručitelji dizajna i/ili mi kao izvođači tj. dizajneri. Ovogodišnje, jubilarno 20. izdanje OLJK-a nosi poseban značaj i to se osjeti u komunikaciji sa svim dionicima. Svi pridaju poseban značaj manifestaciji, pa je i nama u studiju Symbol poseban izazov dati svoj doprinos s kreativno komunikacijske strane.

Prošle ste godine dizajnom vrlo uspješno povezali sladoled i kulturu. Koja nit vas je vodila ove godine, što možemo očekivati i ima li kakvih iznenađenja?

Prošlogodišnji smo OLJK naslonili na lokalpatriotizam koji je bio izričito vidljiv unazad par godina. Mi Osječani volimo svoj grad, ljude, sleng, navike i komuniciranje nečeg tako pozitivnog može izvući samo pozitivnu reakciju publike. Ove smo se godine bavili činjenicom da je ovo 20. izdanje i da je kalendarski 2020. godina. "Igra" modula dvadesetice se sama nametnula. Htjeli smo napraviti identitet koji će biti klasičnije prirode - suvremena interpretacija švicarskog plakata.

20 OSJEČKO LJETO KULTURE

Razgovori ugodni 20 OLJK-ovih!

Kako funkcionira odabir konačnog vizualnog rješenja OLJK-a? Je li proces dugotrajan, biraju li naručitelji konačno rješenje od više ponuđenih ili u izradi pratite želje naručitelja?

Kao i kod svakog drugog projekta, proces započinjemo dijalogom i upitnikom, te postavljanjem inspirativnih ploča. Nakon što dobijemo dovoljno povratnih informacija od klijenta i to uskladimo s njihovim očekivanjima, krećemo na razradu idejnih rješenja. Obično predložimo tri idejna smjera, koje zajedno s klijentom prokomentiramo te odabiremo jedan smjer za daljnju razradu. Naručitelj, u ovom slučaju Grad Osijek bira rješenje, ali teško je reći da je izbor samo njihov jer od samog početka puno pričamo i zapravo gradimo smjerove zajedno i odluka bude uvijek manje, više zajednička. Dijalog i rad za Grad Osijek je uvijek iznimno konstruktivan i plodonosan, vjerujem da je rezultat obostranog uvažavanja i povjerenja te ekipi iz Upravnog odjela za društvene djelatnosti i ostalima s kojima surađujemo na ovom projektu ovim putem zahvaljujemo na tome.

“Igra” modula dvadesetice se sama nametnula. Htjeli smo napraviti identitet koji će biti klasičnije prirode - suvremena interpretacija švicarskog plakata.

Dražen Ferencina

Redatelj Dražen Ferencina studirao je komparativnu književnosti i filozofiju, diplomirao kazališnu režiju. Režirao je stotinjak predstava u Hrvatskoj, Sloveniji i Bosni i Hercegovinu. Za svoj je rad višestruko nagrađivan, a istaknuo se i u režiranju predstava za djecu. Gledatelji Osječkog ljeta kulture pamte ga kroz nekoliko vrhunskih predstava prikazanih kroz godine. S uspješnim redateljem razgovaramo o prošlim predstavama ali i ovogodišnjem nadolazećem programu.

Osječka vas publika pamti kroz režiju predstava odigranih na Osječkom ljetu kulture ali i drugim gostovanjima u gradu. Možete li izdvojiti neke od produkcijski najzahtjevnijih OLJK-ovih predstava?

Da, neke od mojih predstava gostovale su na OLJK-u, a prije nekoliko godina u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića režirao sam predstavu koja je premijerno izvedena na OLJK-u. Zanimljivo je to da ćemo sada u istom tom prostoru Prehrambeno tehnološkog fakulteta, izvesti produkcijski vrlo zahtjevan Čehovljev Višnjik koji zajedno rade OLJK, HNK Osijek i GDK "Gavella".

Imam sreću da su svi ti ljudi s kojima surađujem vrhunski umjetnici ali i izuzetno zabavni i pozitivni ljudi i već znam da ću nakon premijere jedva čekati vratiti se ponovno u Osijek.

Ovogodišnje Osječko ljeto kulture također na repertoaru ima predstavu koja će se odigrati pod vašom režijom. Možete li nam reći nešto više o predstavi?

“Traži se da junak i junakinja budu scenski efektni. Ali u životu se ljudi ne ubijaju, ne vješaju, ne izjavljuju ljubav svakog trenutka. I ne govore neprestano patetične stvari. Oni jedu, piju, vuku se, govore gluposti. Treba napisati takav komad u kojem bi ljudi dolazili, odlazili, ručali, pričali o vremenu, kartali se...” Tako je pisao Anton Pavlović Čehov 90-ih godina 19. stoljeća osjećajući senzibilitet vremena umornog od velikih i važnih tema ali i nesigurnost pred onim što dolazi. Više je nego vidljivo kako sudbine lica Višnjika određuje povijesni trenutak velike društvene promjene. Uznemiruje najava drugačijeg nekog svijeta i života, strah od onoga što dolazi. Naše konzumerističko vrijeme uzdrmano i prizemljeno korona virusom prepoznalo je, na kratko, neku mogućnost preobrazbe u bolje društvo. Eto, čekamo to bolje društvo.

Nije slučajno što čekajući u tim prijelomnim vremenima, pa tako i sada zazivamo Čehova da nas podsjeti koliko smo ranjivi, nerealizirani i poput njegovih dramskih likova, samodopadno zaljubljeni u svoju izgubljenost. Na kraju, sve će se prodati... svi će otići... ostat će samo zaboravljeni stari sluga koji žali za davnim, boljim vremenima.

Rado ste viđen gost u našem gradu. Kako provodite vrijeme dok ste u Osijeku, postoji li nešto što biste posebno izdvojili kao prednost grada?

Zbog dobro poznate situacije s koronom, za pripremu predstave imali smo nešto manje vremena nego inače pa smo gotovo po cijele dane na probama, pa se i privatna druženja uglavnom odvijaju u kazalištu. No kako imam sreću da su svi ti ljudi s kojima surađujem vrhunski umjetnici ali i izuzetno zabavni i pozitivni ljudi, već znam da ću nakon premijere jedva čekati vratiti se ponovno u Osijek.

Na kraju, sve će se prodati ... svi će otići .... ostat će samo zaboravljeni stari sluga koji žali za davnim, boljim vremenima.

Žana Gamoš

Proizašlo iz skromne zamisli nazvane Ljeto u Tvrđi, Osječko ljeto kulture manifestacija je koja se razvila u središnji kulturni događaj našeg grada. Popularno zvan OLJK traje već dvadesetu godinu zaredom, najznačajniji je to festival koji okuplja kazališne, glazbene, likovne, književne, multimedijalne i filmske sadržaje na ambijentalnim pozornicama Osijeka. Pred sam početak ovogodišnjeg OLJK-a 2020. iskoristili smo za priliku za razgovor sa zamjenicom gradonačelnika i predsjednicom Organizacijskog odbora - Žanom Gamoš.

Osječko ljeto kulture puni okruglih 20! Kako ste kao predsjednica Organizacijskog odbora zadovoljni ovogodišnjim programom, što građani mogu očekivati od OLJK-a u budućnosti?

Na moje veliko zadovoljstvo Upravni odjel za društvene djelatnosti, Odsjek za kulturu i Organizacijski odbori kroz godine, već dugi niz godina uspijevaju zadržati visoki programski standard koji u prvom redu pored kvalitete, ima za cilj ponudi sadržaj namijenjen široj publici. Program je koncipiran tako da svatko može pronaći nešto za sebe, tu su premijere, gostujuće predstave, koncerti, izložbe, a ni ove godine nismo zaboravili na najmlađe koji uz predstave puna tri dana mogu uživati na Festivalu slikovnice Čuvari priča u

organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek i kao novitet, ove godine nas očekuje i Oljkić. Dugoročni je cilj da OLJK, razvojem projekta "Tvrđa", postane i dio srednjoeuropske kulturno-turističke ponude. Nemojmo zaboraviti da se na Osječkom Ljetu kulture ostvari zavidan broj programa koje, ovisno o godini, prati preko 10000 gledatelja. Ovi su podaci kapital kojeg svakako u budućnosti treba dodatno iskoristiti.

Gradske ustanove u kulturi svake godine drže dobar dio programa OLJK-a. Pokazale su se kao respektabilan partner?!

Istina je, bez njih bi sve bilo znatno teže izvesti. Zapravo nemoguće. Suradnja je to koja traje od samih početaka, u kojoj su nastale izvedbe koje je javnost svesrdno pozdravila, ali i koje su osvajale brojne nagrade. Grad Osijek ima velika očekivanja od njih, ali vjerujem da i oni imaju ista tolika i od Grada. Naše je osigurati da svi oni neometano rade i nastave promicati kulturu stvarajući prepoznatljivu sliku Osijeka kao grada kulture.

Za kraj, samo kratko, gdje "vidite" OLJK za, recimo, pet godina?

Vidim sebe kako uživam na Osječkom Ljetu kulture!

Edi Ćelić

Na Umjetničkoj akademiji u Osijeku magistrirao je kazališne umjetnosti. Akademski glumac i lutkar, Edi Ćelić već sada je dobitnik brojnih nagrada za najbolja ostvarenja u lutkarskim predstavama ili predstavama za djecu ili mlade. Neke od tih uloga ostvarene su i kroz izvedbe na Osječkim ljetima kulture.

Imali ste nekoliko glumačkih ostvarenja vezana za OLJK, možete li izdvojiti ono koje vam je najviše prisrlo? Podsjetite nas na ostala.

Pomalo nevjerovatno, ali imao sam ih čak šest. Uopće si nisam prije ovoga osvijestio da sam toliko bio prisutan na OLJK-u. Volim Jamesove mačke i Jonathanov let koje smo stvorili s Nikolom Zavišćem i Dunjom Jocić. Njih dvoje pronalaze drugačije načine kako pristupiti predstavama za djecu, ne zadiru od rizika i složenih emocija i zato je osvježavajuće biti u takvim podjelama. Ja magarac Dražena Ferenčine i Alena Ćelića je za mene također jedan od favorita. U Magarcu najviše pamtim ludost koja bi nas kao kolektiv obuzimala svaki put kada bi se puštali u izvedbu. Igrati sa svojim zanesenim kolegama i prijateljima je za mene nešto nezaboravno. Ostale predstave u kojima sam sudjelovao na OLJK-u su Žar ptica, Romeo i Giulietta, te James i divovska breskva.

Osječko ljetu kulture nastoji usaditi najmlađim posjetiteljima ljubav prema kazalištu i kulturi od najranijih dana. Kakav utjecaj kultura i dječje predstave imaju na razvoj djeteta?

Za mene je kazalište mjesto suosjećanja. Ako gradimo kazalište kroz empatiju, onda gradimo takvu kulturu i takvo društvo. Zato bi kultura i kazalište trebali biti važni ne samo djeci, nego svima. Kroz razmjenu iskustava bolje slušamo, bolje razumijemo i bolje komuniciramo.

Kakva vas sjećanja i uspomene vežu za Osječka ljeta kulture? Recite nam više o probama, kostimima i atmosferi među glumcima tijekom priprema.

Proces pripreme za OLJK se u mom iskustvu nikada nije previše razlikovao od rada na nekoj drugoj produkciji u Mihaljeviću. Probe uvijek prebrzo prolete, a atmosfera je redovito ugodna i opuštana. Iako scena unutar kazališne kuće može pružiti idealne uvjete za izvedbu, uvijek bi me radovalo premještanje projekta u vanjski prostor, unatoč komarcima, buci ili promjenjivim vremenskim uvjetima. Za mene kao izvođača, ali i kao gledatelja, postoji neka posebna kvaliteta kada se fiktivna narav predstave i konkretnost realnog prostora isprepletu. Po tome najviše pamtim OLJK. Po magičnom suživotu realnosti i fikcije.

Ivana Šojat

Osim što je svestrana umjetnica, naša je sugovornica i velika je borkinja za kulturu. Ivana Šojat hrvatska je književnica, autorica eseja, poezije, kratkih priča, književnih prijevoda, novela i romana. Članica je organizacijskog odbora u dva mandata i urednica književnog dijela programa. Osim navedenog, kroz svoja djela i sastavni je dio izvedbenog dijela programa.

Višestruko nagrađivani roman *Unterstadt*, svoj je scenski epilog dobio ambijentalnom praiizvedbom na otvaranju dvanaestog osječkog ljeta kulture, 29. lipnja 2012. godine. Kakav je osjećaj kada uspješan roman, postane i uspješna predstava?

Kod svakog stvaranja, dovršetka stvaranja, obuzme me nešto što bih nazvala "porodajnom zebnjom". Umjetničko djelo je entitet, biće pušteno u svijet, porođeno. Ne možemo mu nikako unaprijed znati sudbinu. Koliko god petparački zvučalo, najiskrenije priznajem da *Unterstadtu* nisam slutila tako sjajnu sudbinu. Čak sam se i pribojavala za njega. Naime, mnogi kolege su mi tijekom njegova stvaranja govorili kako sam se latila ofucane, već previše puta korištene teme koja više nikog ne zanima. Na trenutke sam zbog toga čak i sama pomišljala kako bijem uzaludan boj. Možda je zbog toga *Unterstadt* čudo, a možda je i "samo" dokaz da je prvenstveno važan pristup temi (nismo li do sad zapravo već ofucali sve teme?). Kad je, pak, o predstavi riječ, moram priznati da je moja zebnja bila još veća uslijed pitanja: kako na scenu prenijeti nešto tako glomazno – i vremenski i u "ljudstvu", s obzirom na broj likova. Gospodin Sviben je, zajedno s gospođom Madunić, obavio veličanstven, vizionarski posao. Publika je to osjetila. A publiku se ne može prevariti, ni nasamariti. Publika osjeća iskrenost emocije i nakane. A iskreni u stvaranju smo bili i ja i redatelj i dramaturginja.

Osječka publika zaslužuje bogat književni program tijekom cijele godine, a osobito na OLJK-u.

Pored Unterstadta, publici Osječskog ljeta kulture predstavili ste se i drugim djelima. Kakva je osječka književna publika? Kako ste izbornica književnog dijela programa OLJK-a, koliko je teško napraviti dobar odabir, zadovoljiti publiku ali i zadržati nužne standarde?

Osijek ima sjajnu čitateljsku publiku. To je vidljivo već iz broja članova Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, ali i činjenice koliko su posjećena književna predstavljanja. Književni program OLJK-a je prošle godine bio dojmljivo posjećen. Protivno svim zapravo paušalnim statistikama koje napominju kako je broj ljudi koji čitaju u padu, ljudi zdušno čitaju premda se zbog općeg ekonomskog stanja knjige ipak manje kupuju. No, i dalje se posuđuju. I čitaju. Osječka publika zato itekako zaslužuje bogat književni program tijekom cijele godine, a osobito na Osječkom ljetu kulture koje programski kao goste uvijek daje sve od sebe da u Osijek dovede najčitanije i najzanimljivije autore.

Jubilarno Osječko ljetu kulture, s obzirom na COVID-19 virus i zahtjevniju izvedbenu situaciju, provedeno je uz visoke zdravstvene mjere. Kako ste s ovim malim odmakom zadovoljni učinjenim, gdje vidite prostora za pomake? Jesu li programski planovi za sljedeću godinu već počeli?

Ova godina je teško pogodila kulturu, osobito njezin izvedbeni sektor. Cijela suština umjetnosti, noseći stup njezina djelovanja je interakcija s publikom, odašiljanje poruke, komunikacija, komunikativnost, suočavanje s reakcijom onih kojima se obraća. Tako ni pisci ne žive u zrakopraznom prostoru samodostatnosti, nego u interakciji s čitateljima. Da je situacija bila drukčija, uvjeren sam, sigurna, da bi ovoga ljeta na književnim događanjima bilo daleko više uvijek zainteresirane publike. Sjetimo se samo prošlogodišnjih gostovanja gospodina Jergovića i Predina – tražio se stolac više. Planovi za sljedeće ljetu su već počeli. Doduše, tu sad glavnu riječ vodi osječki ogranak Matice hrvatske i njihov stručni kadar mahom sazdan od sveučilišnih profesora. Osobno se mogu, nenaometljivo uključiti sugestijama. Čovjeku je u životu najvažnije znati svoje mjesto i mjeru, ne razmetati se, ne bahatiti i ne nametati. Važno je imati mjeru.

Cijela suština umjetnosti je interakcija s publikom...

Marijana Fumić

Naša poznata i nagrađivana dramaturginja, Marijana Fumić svojim dugogodišnjim djelovanjem i aktivnostima obogaćuje kulturnu scenu, kontinuirano stvara, kreira i omogućava raznovrsne programe iz područja kulture čime doprinosi širenju inovativnih umjetničkih praksi i prepoznatljivosti kulturnog identiteta grada Osijeka.

Trebali bi ulaziti u što više koprodukcija s novim naslovima, praiizvedbama.

Dramaturginja ste na suvremenoj komornoj drami *Konstelacije koja je višestruko ovjenčana značajnim nagradama. O kakvoj se predstavi radi?*

Predstava *Konstelacije* premijerno je izvedena 2018., u Barutani. U produkciji OLJK-a 2018. i Gradskih galerija Osijek te uz podršku Ministarstva kulture RH. Predstavu je režirala Aida Bukvić, a u naslovnim ulogama su Olga Pakalović i Vladimir Posavec Tušek. Riječ je o duo drami britanskog dramatičara Nick Paynea, odnosno o paru čija se ljubavna priča odvija kroz multipliciranu stvarnost. On je običan dečko koji za život zarađuje kao pčelar. Na jednoj roštiljadi upoznaje Nju - toplu, inteligentnu i duhovitu ženu koja radi na fakultetu, na polju kvantne kozmologije. Kroz razgovora, ona mu pojašnjava kako je teorija relativnosti, koja "pokri-va" sunce, mjesec i zvijezde, u suprotnosti s kvantnom mehanikom koja se bavi molekulama, subatomske čestice i atomima. Nusprodukt tih, naočigled suprotstavljenih teorija, jest to da, kao dio multisvemira, možemo bilo gdje, u bilo kojem trenutku, "postojati" istovremeno. Nick Payne tu teoriju prikazuje u akciji - kroz zanimljiv, posredan dijalog - stavljajući pred glumce nezavidno zahtjevan zadatak da kroz nizove i nizove kratkih scena igraju tu istovremenost. Ovaj komad je zbilja jedno začuđujuće emocionalno putovanje koje istražuje granice slobodne volje, ali i velike uloge koju slučajnost igra u našim životima.

Lijepo je što Osječko ljeto ima vlastite produkcije i držim kako bi ih u narednim godinama trebalo biti i više.

Predstava je nastavak sjajnog niza izvedaba Gradskih galerija Osijek i još jedna uspješnica u kojoj je sve sjelo na svoje mjesto. Podsjetite nas na ostale?!

Od 2009. godine, od kada pokušavamo (nažalost još uvijek bezuspješno) oformiti Barutanu kao mjesto kontinuirane profesionalne kazališne produkcije, Gradske galerije Osijek, uz pomoć Grada Osijeka i Ministarstva kulture, producirale su šest predstava: Molly Bloom (autor James Joyce); Kisik (autor Ivan Viripaev); Jedna žudnja, dva bođeža i tri demona u kosi iliti Macbeth, najkrvaviji do sada (autorica Marijana Fumić); Konstelacije (autor Nick Payne); Buđenje (autor Brad Birch) i Popis (autorica Jennifer Tremblay).

Što po vama čini kulturni identitet Osijeka i gdje vidite Osječko ljeto kulture u narednim godinama? U kojem smjeru bi se Osijek ali i OLJK u kulturnom smislu trebali razvijati?

Nisam sigurna kako Osijek ima neki prepoznatljiv kulturni identitet, mislim kako nemaju, uostalom, niti drugi naši gradovi, jer općenito, u nas, percepcija kulture, kao nasušne ljudske potrebe ne postoji. Imamo povijest (ne značajnosti) po kojima smo prepoznatljivi, a na nama je da i recentnu umjetnost upišemo na neke svjetske top-liste. Svi znaju za osječku Tvrđu, ali ako je ne ispunimo suvremenim sadržajima 365 dana u godini, ostat će samo mrtvi kapital. Lijepo je što Osječko ljeto ima vlastite produkcije i držim kako bi ih u narednim godinama trebalo biti i više i mislim kako bi to trebale biti manje forme, koje bi se onda i tijekom godine mogle više puta izvesti. Trebali bi ulaziti u što više koprodukcija s novim naslovima, praižvedbama. Ne moraju to nužno biti samo osječke predstave, koncerti, izložbe, ali moglo bi ih se prvi puta predstaviti u Osijeku, u Tvrđi, koja ima na desetke još neotkrivenih prostora za kulturne programe svih vrsta. Nisam pobornik megalomanskih projekata ili gostovanja, koji, u pravilu previše koštaju da bi se dogodili jedanput. Razvoj u bilo kojem području zahtijeva originalnost i dosljednost. Kad bi se u budućnosti, uložila desetina truda koji se ulaže u promociju kulena, čobanca ili čvaraka i osječka bi kulturna scena mogla biti intenzivna, jedinstvena i - nezaobilazna.

Damir Mađarić

Damir Mađarić diplomirao je režiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu, režirao u nizu hrvatskih kazališta, potpisao preko 50 režija, autor je knjiga za djecu i nekoliko dramskih tekstova. Osječkoj je publici poznat kroz brojne projekte i predstave među kojima su i one izvedene u sklopu Osječkih ljeta kulture. Damir Mađarić u Osijeku odavno nije gost, rado je viđen i dobrodošao prijatelj našega grada.

Osijek ima niz prostora u tvrđi i oko nje koji su dušu dali za koncerte i kazališne predstave.

Osječko ljeto kulture vrlo je posjećena kulturna manifestacija, uvijek se traži mjesto više, a svi su programi već godinama uvjetovani visoko postavljenim standardima. Koliko su, po vašem iskustvu, ovakve manifestacija važne za kulturni razvoj mjesta i očuvanje baštine?

Osječko ljeto i slične manifestacije su izuzetno važne iz dva aspekta. Kulturnog i turističkog. Ovakve manifestacije bi trebale i morale povećati kulturnu ponudu grada. Posebno je važno da se sve manifestacije odvijaju na otvorenim prostorima, a Osijek ima niz prostora u Tvrđi i oko nje koji su dušu dali za koncerte i kazališne predstave.

U Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića u Osijeku režirali ste brojne predstave. Prošle godine u vašoj režiji na OLJK-u izvedena je predstava Mali vitez Don Kiho i Štitonoša Sancho. Recite nam više?!

Režirao sam dosta dječjih predstava u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića - od predstava *Olujno pasji vjetropljus*, *Pinokio*, *Legende o Kristu*, *Zašuti*, *Anton Žic do Lava koji nije znao pisati*. Prva predstava koju sam radio za OLJK, bila je Ulricha Huba *Pingvini ne znaju ispeći kolač sa sirom*. Prošlogodišnja, *Mali vitez don Kiho i štitonoša Sancho* na OLJK-u se našla igrom slučajja. Naime korona se umiješala i omogućila praiizvedbu te predstave upravo na Osječkom ljetu kulture. Don Kiha smo počeli raditi u trećem mjesecu, zaustavila nas je korona, nastavili smo raditi u petoj brzini za OLJK i onda smo jedva izmaknuli pošasti zaraze i imali praiizvedbu okruženi maskama, epidemiološkim mjerama, toplomjerima, ali predstava je odigrana i igra se i dalje. Karakteristika razmišljanja (racionalnog) bila je da se obje predstave nastave igrati u kazalištu, a ne samo kroz par izvedbi na OLJK-u. I Pingvini i Don Kiho i dalje žive na daskama kazališta i to je dobro.

Podsjetite naše čitatelje na vaš uistinu bogat rad u Osijeku tijekom godina. Kakvi su naši glumci?

Što se OLJK-a tiče, kao što sam već napomenuo, to su dvije režije: *Pingvini ne znaju ispeći kolač sa sirom* i *Mali vitez don Kiho i Štitonoša Sancho*. Ostale moje režije u Osijeku vezane su za oba kazališta. U HNK u Osijeku sam režirao *Riba ribi grize rep*, *Richard III grbavi*, *Žene u crvenom*, sada se priprema postavljanje mog romana *Dječak koji je govorio Bogu*. U Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića u Osijeku sam režirao malko više, jer volim dječje tekstove i režiju za djecu i mlade. Tako da sam u dječjem izrežirao osam predstava, a od toga šest zadnjih godina. Volim raditi u Dječjem kazalištu, kao i u HNK-u, posebno volim grad Osijek i njegovu ljepotu. Jedno i drugo kazalište imaju odlične glumce i s njima se može raditi.

Volim raditi u Dječjem kazalištu, kao i u HNK-u, posebno volim grad Osijek i njegovu ljepotu.

Ivica Lučić

Završio je Pravni fakultet, a u Dječjem kazalištu Branka Mihaļjevića u Osijeku radi od 1993. godine. U ožujku 2014. postaje ravnateljem Kazališta ali se ne odriče ni svojih uloga u predstavama nego i danas aktivno glumi. U svojoj je karijeri ostvario preko 130 uloga u stotinjak predstava, osim u matičnom kazalištu nastupao je i u HNK u Osijeku, što u dramama što u mjuziklima i operetama. Mnogi ga se sjećaju i kao popularnog i uvijek rado slušanog Jutromlata. S Ivicom Lučićem razgovaramo o važnosti Osječkog ljeta kulture i ulozi samog Dječjeg kazališta u njemu.

Najkompletniji doticaj djece s umjetnosti jest kroz kazalište.

Dječje kazalište Branka Mihaļjevića u Osijeku bitan je višegodišnji dio Osječkog ljeta kulture bilo da je riječ o programskim bilo o organizacijskim elementima. Kako kultura utječe na razvoj osoba od njihove najranije dobi?

OLJK je jednostavno nezamisliv bez aktivne uloge našeg kazališta. Dakle, svake se godine na OLJK-u dogodi premijera naše predstave koja onda nastavi svoj život na daskama kazališta. Najkompletniji doticaj djece s umjetnosti jest kroz kazalište. Tu se na jednom mjestu susreću s literarnom, dramskom, glazbenom, lutkarskom, likovnom... umjetnosti. Kazalište kao jedan dinamičan i kreativan oblik stvaranja utiče na kreativnost i maštu malih gledatelja, stvara temelje spoznaje dobra i zla, potiče znatiželju za savladavanjem određenih znanja i vještina. Dolazak u kazalište, hram umjetnosti, djeluje odgojno jer uvjetuje disciplinirano ponašanje. Volim misliti kako, osim navedenog, kazalište djeluje i na razvoj dobrog ukusa u umjetnosti uopće.

Vaše je Kazalište tijekom godina premijerno izvelo nemalo broj predstava i time značajno programski obogatilo svaki OLJK. O kojem broju predstava se radi, možete li izdvojiti najuspješnije?

Sudjelovali smo na svakom od dvadeset OLJK-ova. Ne bih posebno izdvajao bilo koju od tih predstava jer svaka je na svoj način živjela bilo da je odigrana samo tada ili se nastavila prikazivati u kazalištu. Ipak, ne mogu ne podcrtati predstavu koja je prethodila prvom OLJK-u. Čitavih godinu dana prije (28. kolovoza 1999.) odigrana je, po mom mišljenju ali i nekih drugih, najbolja ambijentalna predstava u Osijeku ikad (sigurno smo malo subjektivni) *Bistri vitez Don Quijote* od Manche u režiji Zlatka Svibena. Predstava je igrana gotovo u cijeloj Tvrđi i to tako da je publika "putovala" zajedno s izvođačima od punkta do punkta gdje su se igrali pojedini prizori. Uz dužno poštovanje, mislim da to do sada nije nadmašeno.

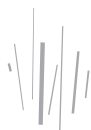
Kada inače u Dječjem kazalištu počinju planovi i pripreme za nadolazeći OLJK? Kako teku pripreme i jesu li već počele za OLJK 2021.?!?

Vjerovali ili ne, plan za predstave koja će biti premijerno prikazane na OLJK-u postoji odavno. Naime, već u planu koji je obavezan prilog molbi koju sam poslao za imenovanje predvidio sam naslove koji će se raditi. Situacija s pandemijom dovela je do promjena pa se sve malo pomaknulo, recimo za godinu unaprijed. Tako da... planovi su jedno, a realizacija ovisi o više faktora. Same pripreme za predstavu za nadolazeći OLJK počinju početkom sezone nakon što je završio prethodni. Budući da se naslov već zna pomalo se dogovara sve drugo što je potrebno, od lokacije pa na dalje. Za predstavu koja će biti na OLJK-u slijedeće godine,

pripreme su već počele prošle godine, jer je taj naslov trebao biti ove godine (kako zgodna igra riječi!). Redatelj i autor teksta već su se nekoliko puta našli i dogovarali prilagodbe za scenu, a i nastavljaju dalje. Bit će nekih promjena u suradničkom timu jer neki suradnici imaju taj termin već zauzet od ranije. Ali nije nikakav problem, imamo vremena pa možemo opušteno. Htio bih napomenuti da mi je posebno drago što se na OLJK-u od ove godine "podebljao" program za djecu. Bilo je i do sada gostujućih dječjih predstava ali sada je OLJKIĆ garancija da će ih biti i više. Naravno, kako to već dobro funkcionira u odabiru programu za odraslu publiku, treba voditi računa da i program predstava za djecu bude na visini jedne takve manifestacije.

Volim misliti kako, osim navedenog, kazalište djeluje i na razvoj dobrog ukusa u umjetnosti uopće.

Dubravka Pađen Farkaš

Pedagoginja, ravnateljica Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, spisateljica čarobnih slikovnica, dugogodišnja članica Organizacijskog odbora OLJK-a – Dubravka Pađen Farkaš, otkriva nam svoju ulogu u OLJK-u, neka nadanja ali i očekivanja vezana za OLJK.

Dugogodišnja ste članica Organizacijskog odbora OLJK-a, recite nam malo više o samim početcima vašeg sudjelovanja.

Organizacijskom odboru OLJK-a pridružila sam se prije nekoliko godina, u vrijeme kada je ova sjajna manifestacija preboljela većinu dječjih bolesti, disala punim plućima i sigurnim se korakom kretala prema punoljetnosti. Sama ideja da sam zajedno s drugim članovima organizacijskog odbora bila u mogućnosti sudjelovati u kreiranju i osmišljavanju programa omogućila mi je (svima nama) da bolje sagledam potrebe i interese postojeće publike te da se kroz to trudim svake godine osmisliti neke nove sadržaje za neku novu publiku. Priznajem, to nije bilo uvijek jednostavno i lako. Često je znalo biti izazovno, velikim djelom zbog, uvijek ograničenih financijskih mogućnosti, ali i zbog silne odgovornosti prema publici, koja je svake godine pokazivala sve veće zanimanje za programe OLJK-a, i uvijek se tražilo mjesto više, zbog velikog interesa. Valjalo je osmisliti raznovrstan i kvalitetan program koji će zadovoljiti i odgajati publiku različitih dobnih skupina pa je potpuno jasno da je taj, volunteerski posao, za mnoge članove Organizacijskog odbora znao biti izuzetno zahtjevan. No, sreća prati hrabre, pa je tako Osječko ljeto kulture iz godine u godinu podizalo ljestvicu, bivalo sve više programski i ambijentalno uvezano u samo tkivo Grada.

RU200|271120|DR

Čuvari priča je urbani festival namijenjen djeci, ali i odraslima.

Sreća prati hrabre, pa tako Osječko ljeto kulture iz godine u godinu podiže ljestvicu

Međunarodni Festival slikovnice Čuvari priča u organizaciji Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, već je nekoliko godina dio programa OLJK-a. Knjižnica kao kulturna ustanova i ranije je bila uključena u program, no kako se i kada u program OLJK-a počinju uklapati "Čuvari priča"?

Kao što ste i rekli, Knjižnica je kroz organizaciju književnih susreta već sudjelovala u OLJK-u, ali kako su programi tijekom ljeta kulture namijenjeni i djeci, ponudili smo Organizacijskom odboru da u svoj program uvrste i Festival slikovnice Čuvari priča, kao jedini urbani festival namijenjen djeci, ali i odraslima na području Osijeka i šire regije. Cilj ovoga Festivala jest, objedinjujući edukativnu, umjetničku i socijalnu komponentu, doprijeti do nove, mlade publike i proširiti njihov estetski doživljaj vezano uz kvalitetnu ilustraciju i tekst, istaknuti važnost čitanja i senzibilizirati ih za pisanu riječ s ciljem poticanja čitanja, očuvanja tradicije i jačanja uloge knjižnice kao kulturnog i informativnog središta. Istovremeno, aktivnosti Festivala namijenjene su i odraslima kako bi se upoznali s kvalitetnim slikovnicama, autorima i ilustratorima te važnošću čitanja djeci od najranije dobi. "Čuvari priča" jedinstvena su manifestacija koja se odvija svakog prvoga tjedna u srpnju na osječkim ulicama, trgovima i parkovima, ustanovama kulture i okuplja veliki broj posjetitelja te se kao takva savršeno uklapa u program OLJK-a, gdje smo u konačnici zasluženo i pronašli svoje mjesto.

Probajmo zamisliti savršeni scenarij. U nekim idealnim uvjetima, gdje financije nisu vezane za "Čuvaru priča"? Koje biste goste voljeli dovesti, ima li programa koje do sada niste bili u mogućnosti provesti?

Kao što je davno rekao Voltaire "Savršenstvo je neprijatelj dobrome", tako moram reći da sam i ja osobno zadovoljna sa smjerom u kojemu je naš festival "Čuvari priča" zaplovio. U početku smo se povezali s drugim ustanovama kulture, udrugama, a i činjenica da je program u određenom obimu financiralo i Ministarstvo kulture i medija, pomoglo je u realizaciji programa. Poznati, renomirani hrvatski ilustratori i književnici, rado su se odazvali na ovu manifestaciju, a ono što je Festivalu pomoglo da postane tradicionalnim i međunarodnim, nakon nekoliko godina, bila je publika. Interes za sudjelovanje na programima "Čuvara priča" bio je izuzetan, te je ubrzo uslijedila i podrška Grada Osijeka. E sada ono savršeno, bilo bi sjajno kada bi na festivalu sudjelovali ilustratori i književnici poput australijskog umjetnika Shaun Tana, engleskog književnika Nila Gaimana, američkog ilustratora Dav Pilkeya i mnogi drugi, koji bi festival učinili apsolutno savršenim.

Aljoša Čepl

Stalni član postave Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku i mladi glumac s respektabilnim iskustvom vezanim za Osječko ljeto kulture, otkriva nam svoje poglede i razmišljanja o OLJK-u iz perspektive onoga čije vrijeme tek dolazi i koga ćemo zasigurno gledati u godinama koje slijede. Rođeni je Osječanin koji je diplomirao glumu i lutkarstvo na Umjetničkoj akademiji u Osijeku. Aljoša Čepl igrao je u brojnim predstavama od kojih valja izdvojiti onu 2012. u predstavi *Unterstadt* koja mu je donijela nominaciju za najboljeg mladog glumca na smotri Nagrada hrvatskog glumišta, a 2015. u istoj kategoriji za predstavu *260 dana*.

Za početak, recite nam koliko ste dugo dijelom OLJK priče, koje ste sve angažmane imali na OLJK-u?

Moja prva predstava na OLJK-u bila je *Unterstadt* Ivane Šojat u režiji Zlatka Svibena 2012. koja je bila veliki hit i koja je pokupila više manje sve relevantne nagrade u Hrvatskoj. Nakon toga sudjelovao sam u još tri predstave, *Osječkom long long playu* Saše Anočića, Hedlovoj *Doljnogradskoj 11* koja je također režijsko djelo Zlatka Svibena, te Čehovljevom *Višnjiku* pod režijskom palicom Dražena Ferenčine.

Premijere u produkciji HNK-a za OLJK vrlo su zanimljive ambijentalne izvedbe na neočekivanim lokacijama. Koliko je to izazovno za glumca? Možete li nam izdvojiti neku predstavu koja vam je posebno draga i reći zbog čega?

Ambijentalna predstava izazov je za svakog glumca. Prvenstveno zbog prostora koji je drugačiji, nekad je akustičan nekad nije, pa se i gluma mora prilagođavati. U nogometnom žargonu nazvali bi ga "utakmica na gostujućem terenu". U našem kazalištu ili kazalištima u kojima gostujemo već smo puno puta igrali pa nam je više manje sve poznato. Igrati "vani" uvijek je nepoznanica. Ako bih jednu predstavu od ovih morao izdvojiti to bi bio *Osječki long long play*, jer je to predstava o životu grada iz doba novog vala 80-tih godina. U predstavi sam dio benda po imenu Roderick, sviramo uživo na predstavi, pa smo uz glumačke probe imali i one glazbene, što je meni bio gušt i veselio sam se svakoj probi i kasnije izvedbi. S druge strane atmosfera na radu na predstavi je bila fantastična, super ekipa i vrlo kreativan proces i rad. Kako se navedeno odnosi na gotovo svaku našu predstavu, atmosfera u kazalištu je za poželjeti.

Ambijentalna predstava izazov je za svakog glumca.

Za kraj, ispričate nam iz prve ruke kako to izgleda kada krenu pripreme za novu predstavu u sklopu OLJK-a. Neke dogodovštine, ide li sve po planu ili bude puno, svima nama poznatog, rada u hodu?

Budući da HNK-u Osijeku radi u produkciji s OLJK-om, prve probe većinom kreću u kazalištu, prvenstveno zbog tehničkih stvari. Nepotrebno je u početku dovlačiti tehniku i scenografiju na lokaciju dok glumci još ne znaju tekst i mizanscen. Tako da glumci "prohodaju" u kazalištu, a onda kad dođu na lokaciju gdje će predstava biti održana na OLJK-u, ponovno uče "hodati". Dolaskom na lokaciju i prihvaćanjem zakonitosti prostora u kojem se igra, počinje proces stvaranja predstave u datim okolnostima. Dogodovštine... hm... ima tu svega, većina nisu za javnost, ali izdvojio bih jednu. Opet ću spomenuti *Osječki long long play*, jer se predstava igrala u vrijeme Svjetskog nogometnog prvenstva u Rusiji. I baš se dogodila na dan eliminacijske utakmice s Danskom. Sam kraj predstave obilježili su penali, tako da si sa scene ili pokraj scene mogao čuti iz okolnih kafića kad je pao gol. Pored scene se i na mobitelima pratilo, ali nitko nije kasnio na scenu i nije se remetio tijekom predstave. Netko će reći da je to neprofesionalno, s čime se mogu složiti. No danas kad se osvrnemo pa vidimo da smo bili drugi... možemo li si i mogu li nam zamjeriti?

Dražena Vrselja

Razgovori ugodni ne bi bili potpuni da nismo razgovarali i s diplomiranim ekonomisticom, predsjednicom Organizacijskog odbora OLJK-a u nekoliko mandata i intendanticom Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku - Draženom Vrseljom. U važnoj ulozi osječkog HNK za OLJK, premijerama, organizaciji i očekivanjima, razgovarali smo s jednom od važnijih karika OLJK-a.

Rad na OLJK-u je timski rad i bez te sinergije možete se vi kao osoba pokidati, ali rezultata neće biti.

Kako je i kada počela vaša romansa s OLJK-om koja, sudeći po svemu, "cvjeta" i dalje?

Kako ste lijepo rekli "moja romansa" koja je uvijek završila s potpunom ljubavlju i sretnim završetkom, započela je davno, davno još preko sudjelovanja s nizom predstava HNK u Osijeku, a kroz niz godina postojanja OLJK-a. Još 2015. bila sam predsjednica Organizacijskog odbora OLJK-a, a nakon toga i 2016. Ta 2015. bila je zanimljiva jer smo otvorili Ljeto u dvorani Gradski vrt s mjuziklom *Mamma Mia*. Bila je to večer za pamćenje. Od kako sam intendantica doista je kazalište pokazalo veliku odgovornost i svojim dvjema premijernim produkcijama obogatilo sadržaje na Ljetima kulture. Prošle je godine to bila ambijentalna predstava *Doljnogradska obala*, autora Drage Hedla, a u režiji Zlatka Svibena, a ove godine, u bremenita vremena zakočena Covidom-19, koprodukcija s GK "Gavella" - *Višnjik*. Predstava je dobila 6 nominacija Hrvatskog glumišta, a nagradu u kategoriji mladog glumca dobila Antonija Mrkonjić.

**Kako ste dugo dijelom OLJK-a, osobito iz kuta predsjednice Organiza-
cijskog odbora, ispričajte nam malo
o procesima pripreme Osječkih ljeta
kulture. Ponekad je teško pojmiti
projekt koji kreće od praznog papi-
ra, a završava vrhunskim "proizvo-
dom".**

Pripreme za sljedeći OLJK počinju čim završi ovaj sadašnji. To je vrlo naporan, svakodnevni rad koji uključuje niz aktivnosti, a traje do samog početka otvaranja Ljeta kulture. Rad na OLJK-u je timski rad i bez te sinergije možete se vi kao osoba pokidati, ali rezultata neće biti. Važno je puno istraživati, gledati predstave, biti u kontaktu s ljudima, pratiti događanja, tj. biti što bi se reklo u tijeku i žiži stvari. Naravno da je ipak lako to sve iskoordinirati kad ste kako bi vi rekli "profesionalac". Ali sve što radimo na OLJK-u, činimo za kako vi kažete "obične ljude". To i jest smisao, vrijednost i ljepotu, kulturu i umjetnost približiti običnim ljudima. Primjerice, rad na *Doljnodoravskoj obali* bitno je drugačiji nego rad na *Višnjiku* tako da se ne može dati jedinstven recept. Naravno da postoji uobičajena dinamika, gotovo matematički zadanih elemenata stvaranja projekta od željenog teksta, pronalaženja redatelja i autorske ekipe, čitaćih proba sve do prvih režijskih, a na kraju generalnih proba i premijere.

*Neka je nama
zdravlja... Bit će
i OLJK-a 2021.!*

*Pripreme za
sljedeći OLJK
počinju čim
završi ovaj
sadašnji.*

**Osječki HNK i premijere već se tra-
dicionalno vežu za OLJK. Možete li
nam nešto otkriti vezano za sljedeći.
Ako ne smijete, podijelite s nama že-
lje i očekivanja koja imate od nado-
lazećeg OLJK-a.**

Drago mi je da ste primijetili da je HNK u Osijeku postao vidljiv kroz svoje premijerne produkcije na OLJK-u. Željka mi je da se i u 2021. godini ponovi predstava *Višnjik*, jer je šteta da ju je vidjelo malo posjetitelja (zbog propisanih mjera vodila se briga o ograničenom broju gledatelja). Ne mogu prežaliti da nismo uspjeli odigrati još *Doljnodoravskih obala*, ali jednostavno zbog Corone sve je palo u vodu (imali smo dogovoreni deset izvedbi na istoj lokaciji tijekom cijelog lipnja 2020. godine). O novim naslovima i produkcijama trenutno je teško govoriti, planovi postoje i prijavljeni su na Ministarstvo kulture kroz aplikacije za OLJK 2021. Neću otkriti naslove, eto tek da je jedna baletna predstava, a druga će sigurno biti hit jer se radi o jednom stripu. Što se očekivanja tiče, uvijek sam optimist, ali sljedeća će godina za sigurno biti opterećena recesijom i bit će prepuna izazova. No kad ima volje, vrijednih ljudi bit će i rješenje. Neka je nama zdravlja... Bit će i OLJK-a 2021.!

Domagoj Mrkonjić

U Razgovorima ugodnim dobar smo dio prostora posvetili i mladim snagama. U "gostima" nam je bio Domagoj Mrkonjić - strastveni navijač NK Osijeka, akademski glumac i asistent na diplomskom studiju glume i lutkarstva na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. I naravno, dugogodišnji dionik Osječkih ljeta kulture.

Recite nam kako je počelo vaše "druženje" s OLJK-om? Kako se prvi uvijek pamte, podijelite s nama dojmove vašeg prvog nastupa u sklopu OLJK-a.

Početak druženja ne mogu precizno odrediti, jer se sjećam kako je ljeti uvijek bilo kulturnih događaja i kasnije sam sve to pripisao OLJK-u. Upečatljivi OLJK mi je sigurno bio ljeta prije nego što sam upisao Akademiju – *Rosenkrantz i Guildenstern su mrtvi*. Kada sam vidio tu predstavu, par mjeseci prije prijemnog, znao sam da želim studirati glumu. Nakon par godina, već sam imao priliku sudjelovati s ispitnim produkcijama, suradnjama s HNK u Osijeku te vlastitom produkcijom zahvaljujući Teatru To Go - *Razredni klasni neprijatelj*. Osjećaji i dojmovi su raznovrsni. Od vrućine unutar kojih nastaju projekti, izazova preživljavanja najezdi komaraca do onog aplauza u večernjoj atmosferi osječke noći... Sažeto rečeno: neopisivo.

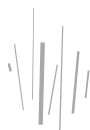

Igrajući u sklopu OLJK-a u pravilu ste pred domaćom publikom i na "domaćem" terenu. Recite nam, kakav je to osjećaj? Bude li više treme i napetosti zbog toga ili ste opušteniji kada u publici ugledate prijatelje, kolege, poznanike?

Mislim da se javlja neka lokalpatriotska kulturna odgovornost. I vrlo mi je slično kada NK Osijek igra na domaćem terenu. Nekako smo svoji sa svojim pa se dokazujemo i igrom i "navijanjem" našoj publici. A kada vidiš tu potporu poznanika u gledalištu kako ti plješču nakon "tekme", stvari sjednu na svoje mjesto.

Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku je sada već tradicionalni partner OLJK-a, kao djelatnik iste, imate li neka saznanja o budućim projektima vezanima uz OLJK? Imate li neke svoje želje i ideje za budućnost?

Akademija surađuje sa svim kulturnim institucijama grada, kao i sa samim Gradom Osijekom, od osnutka. Projekti najčešće nastanu već godinu unaprijed, tj. barem njihove skice. Moja je želja da OLJK bude najčvršća platforma za suradnju Akademije sa svima, a našim studentima da (p)ostane najveći poligon stjecanja prvih kazališnih iskustava veće publike. Moja je želja da samo ispunjavamo naše kulturne potencijale i širimo kapacitete istih. I još veću publiku, za koju sve to radimo. Neka predstave koje se rode na Ljeto, žive još mnogo!

Jasna Horvat

Doktorica znanosti ekonomije, uže specijalizirana u polju kvantitativne ekonomije, svoj je književni izričaj posvetila složenim temama kao što su glagoljica, auronski kod ljepote, hrvatsko etnografsko nasljeđe, kemija, putopisna proza te grad Osijek. Kako se sve navedeno uklapa u Osječko ljetno ljeto kulture, u Razgovorima ugodnim otkriva nam književnica i znanstvenica Jasna Horvat.

Vaš rad dobrim je dijelom vezan i uz kulturno brendiranje! Ima li po vašem mišljenju Osječko ljetno ljeto kulture sve elemente brenda? Gdje vidite prostora za poboljšanja?

Niti jedan brend nije statična ili dovršena tvorba tako da se i potvrđeni brendovi neprestano prilagođavaju promjenama. Osječko ljetno ljeto kulture drugu godinu za redom suočava se COVID-19 ugrozom, a kako je poznato da su se negativne posljedice snažno odrazile na kulturu, potrebno je promisliti o ograničenjima i pokušati ih pretvoriti u prednosti. Osječke zelene površine i prostranstvo urbanih cjelina u novim okolnostima dobivaju dodatnu vrijednost. Kada govorimo o poboljšanju držim kako bi dobrodošlo pojačavanje multimedijske potpore čime bi se omogućili uvide u sve sadržaje Osječkog ljetna kulture i nakon što OLJK zaključi programsku shemu.

Na Osječkom ljetu kulture gledatelji su kroz Vaš roman "Vilijun" mogli upoznati Marka Pola i Kublaj kana, ali tada kroz ambijentalnu izvedbu. „Bizarij“ i „Ars Eugenium“ također su imali dojmlija predstavljanja. Recite nam više.

Bizarij je prvi gostovao na OLJK-u jer je tadašnji programski odbor procijenio kako je važno suvremene Osječane upoznati s povijesnim Osječanima. Praizvedba hepeninga *Vilijun* prikazana na OLJK-u, a ostvarena u režiji Roberta Raponje, godinu dana nakon izvedbe nagrađena je Superbrand-ovom nagradom FULkulturno za najbolje brendirani niskobužetni događaj u kulturi. U obrazloženju nagrade stajalo je kako je hepening *Vilijun* izgradio uspješnu hrvatsku kulturnu iskaznicu na Putu svile koja je prikazana na OLJK-u. Nadalje, predstava *Ars Eugenium* nakon izvedbe na OLJK-u pronašla je svoje mjesto u istoimenoj publikaciji koju potpisujem s Lukom Gotovcem – skladateljem glazbe. I z a mene najvažnije, OLJK je u *Bizariju* i *Ars Eugeniumu* prepoznalo književne razglednice s potencijalom brendiranja Osijeka kao grada koji OSvaja i grada koji meandriira. Brendiranje Osijeka doprinosi snazi brenda OLJK-a i obratno. Tu uzajamnost valja imati na umu u promocijskim i programskim aktivnostima OLJK-a.

Dražen Jerabek

Veliki kreativac, ilustrator, scenograf, profesor i vlasnik studija za kreativno izražavanje, imaginaciju, vizualizaciju i ilustraciju – Dražen Jerabek, govori nam o važnosti što ranijeg uključivanja mladih i najmlađih u “konzumiranje” kulturnih sadržaja. O Osječkom ljetu kulture jučer, danas i sutra razgovarali smo s dobitnikom brojnih nagrada vezanih za knjigu i slikovnicu.

Prvi Festival slikovnice za mene je bio i kreativni izazov budući da sam imao čast osmisliti i kreirati, sada već prepoznatljiviji logo znak i plakat.

Kako je došlo do prvog sudjelovanja na OLJK-u, po čemu ga najviše pamтите?

Prvi sam puta na Osječkom ljetu kulture sudjelovao 2015. godine, i to u sklopu Festivala slikovnice Čuvari priča kojeg su te godine organizirali Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek, Udruga za rad s mladima Breza i Studio za promicanje kulture i kreativnoga izražavanja GEKKO. Te sam godine na ovom sjajnom projektu s Dubravkom Pađen Farkaš predstavio našu slikovnicu *Tajna*. Ovaj prvi Festival, pa tako i OLJK pamtim po tome što je to ujedno bio i početak jedne zanimljive, tople i kreativne suradnje s renomiranim autorima, ilustratorima i tekstopiscima. Pamtim ga po kvalitetnim i brojnim radionicama za djecu, na kojima su s veseljem sudjelovali i njihovi roditelji. Ovaj prvi Festival slikovnice za mene je bio i kreativni izazov budući da sam imao čast osmisliti i kreirati, sada već prepoznatljiviji logo znak i plakat.

Kako je došlo do te suradnje?

Za svaki projekt potrebna je inicijalna ideja nekoga tko promišlja o zanimljivim sadržajima koji bi se objektivno mogli realizirati, a da budu zanimljivi što većem broju jednako zainteresiranih ljudi. Točno šest godina prije “Čuvara priča”, točnije 2009. godine Dubravka Pađen Farkaš tada voditeljica Dječjeg odjela GISKO-a došla je na ideju da se organizira Festival ilustracije koji bi okupio kvalitetne i vrsne domaće autore ilustracije. Tako bi popularizirali i senzibilizirali građane, a posebno djecu da steknu iz prve ruke uvid u izradu i nastanak slikovnica i da imaju priliku osobno sresti i upoznati se s različitim autorima slikovnica i knjiga. Festival slikovnice kreće 2015. godine s gotovo istom idejom - popularizacija kvali-

tetne slikovnice i poticanje čitanja od najranijeg uzrasta. Pokretanje tog sjajnog, urbanog Festivala namijenjenog kako djeci od najranijeg uzrasta tako i odraslima od samoga je početka nagovještavao da će biti uspješan i rado posjećivan, pa bih rekao da je upravo to razlog što se našao u okrilju OLJK-a.

Prva osječka strip slikovnica nastala je u suradnji s Draženom Alerićem povodom 20 godina OLJK-a, Imate li u planu neke buduće suradnje i izdanja koja su vezana uz OLJK ili želje što biste htjeli realizirati kroz neka buduća Ljeta kulture?

Suradnja s Draženom Alerićem bila je neočekivana, ali rekao bih nakon svega i neočekivano uspješna. Dražen je za obilježavanje okrugle obljetnice OLJK imao odličnu ideju - strip slikovnica. Dražen mi je ponudio tekst koji je napisao, a koji je meni nakon čitanja bio ne samo zanimljiv već i poticajan za ilustriranje i tako je došlo do suradnje. Možda baš taj izazov novoga, budući da ja radim isključivo ilustracije za slikovnice i knjige, doveo do nastanka iste. Ilustracije za

strip - slikovnicu *BonTon iza duge* bile su gotove na vrijeme, pa se tako predstavljanje iste uspješno održalo u zelenom dvorištu GSKO, koje je na naše zadovoljstvo, a nadam se i čitalačke publike bilo vrlo uspješno! Čini mi se nekako, da slijedi nastavak...

Bio je to početak zanimljive, i kreativne suradnje s renomiranim autorima, ilustratorima i tekstopiscima.

Valerija Fischbach

Valeriji Fischbach, profesorici glazbene kulture 2009. godine dodijeljen je strukovni naziv Mestore mentorice Hrvatske udruge zborovođa, a 2016. godine napeduje u zvanje učiteljice savjetnice. Od 1996. godine umjetnički ravna i dirigira Hrvatsko pjevačko društvo Lipa, koje je dragi, uvijek rado viđen i od strane publike iznimno posjećen gost Osječkog ljeta kulture.

OLJK gotovo da i ne možemo zamisliti bez fantastičnih nastupa HPD Lipe pred svojom publikom. Koje su vaše prve asocijacije na spomen OLJK-a i kakav je osjećaj nastupati u svome gradu?

Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" u svojoj bogatoj povijesti bilježi brojne nastupe i gostovanja diljem Hrvatske i Europe (Njemačka, Austrija, Mađarska, Srbija, Grčka, Italija, Češka, Slovačka, Malta, Nizozemska, Latvija i Španjolska). No, za nas lipaše posebno je zadovoljstvo nastupiti pred osječkom publikom na tradicionalnim božićnim koncertima (u crkvi sv. Mihaela arkanđela u Tvrdi), kao i na godišnjim koncertima koje "Lipa" od 2006. godine najčešće izvodi kao dio bogate ponude Osječkog ljeta kulture. Ta je manifestacija nesumnjivo najveći kulturni događaj

na području ovoga dijela Hrvatske pa nam je uvijek velika čast biti njezinim dijelom. Trudimo se iz godine u godinu ponuditi nove i atraktivne sadržaje te tako pokazati raznolikost svoga repertoara i približiti zborsku umjetnost široj publici. Oduševljava nas zanimanje publike za kulturne sadržaje koje nudi OLJK, kao i činjenica da je taj interes svake godine sve veći jer, nerijetko, koncertne dvorane i otvoreni prostori nisu dovoljno veliki kako bi zadovoljili zanimanje građana za programe OLJK-a, među kojima su i "Lipini" koncerti.

Kako počinju pripreme za nastup u sklopu OLJK-a, budu li to već složene pjesme s obzirom na širok repertoar Lipe ili je to ipak posebna priprema? Kako birate pjesme, koji su kriteriji prilikom odabira, vlada li demokracija ili je vaša ipak zadnja?

"Lipa" izvodi širok opus a cappella skladbi hrvatskih i svjetskih skladatelja, od renesanse do suvremene zbarske glazbe, svjetovne ili duhovne tematike, obrade folklornih ili pak popularnih skladbi. Kada se odlučimo za nastup na domaćem ili svjetskom natjecanju, program treba biti u okvirima određenih glazbenih odrednica, razdoblja ili stila. Tada biram skladbe koje su umjetnički vrijedne, dovoljno izazovne, ali i privlačne pjevačima i slušateljima. Nastup na godišnjem koncertu kruna je godišnjega rada i održava se na kraju pjevačke sezone pa je slijedom toga sasvim logično da je riječ o presjeku onoga najboljeg što smo ostvarili u toj sezoni. Ako smo te godine bili na natjecanju, publici predstavimo taj program, a uvijek ga obogatimo nekim "lakšim" skladbama

koje su prepoznatljive široj publici. U odabiru programa u prvom redu savjetujem se s kolegicama kodirigenticama, ali zbor donosi posljednji sud. Dogodi se ponekad da neka skladba koju sam odabrala jednostavno "ne klikne" među pjevačima, iako u većini slučajeva prihvaćaju moj odabir.

Možete li izdvojiti nastup s OLJK-a koji vam je ostao posebno u sjećanju? I kratko za kraj, pripremate li nam već nešto za ovo Ljeto (2020.)?

Osim spomenutih tradicionalnih *a cappella* programa, u suradnji sa simfonijskim orkestrima iz Dubrovnika i Pečuha te prijateljskim zborovima i solistima 2006. godine "Lipa" je izvela *Requiem* W. A. Mozarta, a 2013. koncert *United Europe singing* koji je sačinjavao niz popularnih opernih zborova i IV. stavak *IX. simfonije* L. van Beethove-
na (Oda radosti). Također, ono što je zasigurno ostalo u sjećanju, serija je koncerata s obradama svjetskih i domaćih pop-rock uspješnica pod nazivom *Bum! Tres! LIPA Ples!* koje je "Lipa" uz pratnju benda, soliste i goste izvela premijerno na OLJK-u 2009. i 2015. godine. Ta četiri projekta koja smo priredili za OLJK iziskivala su puno više priprema, rada, energije i truda – ne samo u pjevačkom, već i u logističkom i financijskom smislu. Stoga smo na njih iznimno ponosni. Teško je govoriti o planovima kada nam je zbog aktualne pandemije onemogućeno redovito održavanje proba sada već punih deset mjeseci. U ovoj godini Hrvatsko pjevačko društvo "Lipa" obilježava 145 godina postojanja i bilo bi lijepo kada bismo do OLJK-a uspjeli prirediti program dostojan ovoga jubileja. Toplo se nadamo da će od veljače stvari krenuti nabolje, a mi jedva čekamo da ponovo stanemo pred svoju osječku publiku i podijelimo s njom radost muziciranja.

Razgovori ugodni 28 OLJK-ovih!

OLJK je manifestacija nesumnjivo najveći kulturni događaj na području ovoga dijela Hrvatske pa nam je uvijek velika čast biti njezinim dijelom.

Gordan Marijanović

Mladi ali iznimno talentirani glumac u Osijeku 2018. završava studij glume i lutkarstva na Akademiji za umjetnost i kulturu stekavši naziv magistra kazališne umjetnosti. Iste godine zaposlen je kao član ansambla Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića u Osijeku te kao vanjski suradnik (asistent) na kazališnom odsjeku Akademije za umjetnost i kulturu. Od tada je do danas ostvario brojne i zapažene uloge, neke od njih i na našem Osječkom ljetu kulture.

Tijekom studija dobili ste Dekaničinu nagradu za postignute uspjehe na području kazališne umjetnosti ali i već tada bili angažirani u nekoliko predstava! Možete li nam reći nešto više o tadašnjim iskustvima, dojmovima, energiji...?!

Imao sam sreću da tijekom studija sudjelujem u mnoštvu predstava koje su zaigrale na različitim festivalima i kazališnim scenama. Neke od njih, poput *Princa Eugena*, *Vilijuna* i *Crvenog i Crnog* rađene su upravo za Osječko ljetu kulture. Nama, kao studentima, to je uvijek bila iznimna čast i zadovoljstvo s obzirom da ćemo biti izloženi mnoštvu publike koja posjećuje ovu hvalevrijednu manifestaciju. To doba pamtim po beskrajnim probama koje su se odvijale u suludim satima, s obzirom da smo predstave pripremali izvan naše redovne nastave. Iako zvuči naporno, količina zajedničke energije i kreativnog rada uvijek je nekako ubijala umor i razvijala veselje iščekivanjem samog trenutka izvedbe. Drago mi je što se OLJK-ova i moja ljubav nastavila i nakon samog studija.

Kao redoviti posjetitelj OLJK-a imao sam priliku upoznati se s radom različitih kazališta, redatelja i glumaca.

Zanimljiva glumačka ostvarenja nižete jedno za drugim, tako smo vas na jubilarnom 20-om OLJK-u mogli gledati u predstavi *Mali vitez Don Kiho i štitonoša Sancho*. Izazovna godina, no unatoč tome, i dalje produktivna?

Iako je bilo riječ o zaista napetoj i izazovnoj godini, pogotovo za nas kazališne umjetnike koji svoj posao nikako ne mogu okarakterizirati kao "socijalno – distanciran", drago mi je što nismo posustali i što smo, na različite načine, ipak pokušali doći do svoje publike. Unatoč tome što je za jubilarni OLJK bila namijenjena druga predstava, situacija je posložila karte tako da to ipak bude *Mali vitez Don Kiho i štitonoša Sancho*. Drago mi je što je OLJK-ova otvorena pozornica ipak omogućila veći broj publike nego što bi naše kazalište moglo, prema trenutnim mjerama. Iako je rad ove predstave zastavljan nekoliko puta odlukama stožera, ipak smo uspjeli izaći sa završnim produktom u kojem kolegica Mrkonjić i ja zaista uživamo s obzirom da su nam probe bile jedina nada i bijeg od realnosti. Nadam se da će se tradicija mojih uloga na OLJK-u nastaviti i u sljedećim, nadam se boljim, godinama.

Gluma, umjetnost, scenski nastupi i predstave... Jeste li oduvijek znali da želite biti glumac? Koliku ulogu OLJK kao manifestacija ima za mlade osobe?

Još od djetinjstva, oduvijek me zanimala scena i scensko izražavanje, o tome najbolje svjedoče moji roditelji koje sam "mučio" da me vode na različite aktivnosti poput glazbene škole, zbora *Zumbiči*, plesa, vokalnog ansambla *Brevis* itd. Preko tih aktivnosti sam zapravo, još kao dijete, po prvi put stupio u kontakt s Osječkim ljetom kulture. S obzirom da me srednja škola pretvorila u pravog prirodoslovca, svi su očekivali da će moje studijsko putovanje krenuti u tom smjeru, međutim ljubav prema sceni je pobijedila. Dugo sam se nećkao između moje dvije strasti – glume i baleta, ali odluka je ipak sa sigurnošću pala na glumački poziv (s time da sam imao sreće da balet nisam nikad morao isključiti iz svog života). Smatram kako je pri izboru mog životnog usmjerenja bitnu stavku odigrao i OLJK omogućivši mi da stupim u kontakt s različitim vrstama scenskog izraza. Kao redoviti posjetitelj Osječkog ljeta kulture imao sam priliku upoznati se s radom različitih kazališta, redatelja i glumaca bez da sam morao napustiti svoj grad. Smatram kako takve manifestacije značajno utječu na razvoj kritičkog razmišljanja i same kultivizacije mlade populacije.

Ljerka Hedl

Gotovo cijeli svoj život sustavno, predano i s jednakim žarom promiče umjetnost u svim njezinim segmentima, uz izložbene i multimedijalne programe posjetiteljima i građanima Osijeka predstavlja filmske, kazališne i glazbene sadržaje promovirajući tako kulturu i sve one vrijednosti koje s njom dolaze. Njezin se rad u prvom redu veže za Gradske galerije Osijek, Osječko ljeto kulture, Odsjek za kulturu Grada Osijeka ali sve one pojedince, trupe i grupe kojima je svojim savjetom pomogla i otvorila put prema svjetlima pozornice. Riječ je naravno o gospođi Ljerki Hedl.

*Postaje stvar
prestiza
nastupiti
na OLJK-u.
Specifičan i
samo osječki
Festival!*

RU200|050221|SL

Osječko ljeto kulture sad već iza sebe ima bogatu programsku povijest i određenu reputaciju koju je nužno sačuvati ali i nadograđivati. Kakvi su bili počeci stvaranja ove manifestacije, kako sada gledate na te dane?

Tri jednodnevna Ljeta u Tvrđi, bila su predgrupa, ozbiljnom Osječkom ljetu kulture 2000. Treće Ljeto u Tvrđi i genijalni Zlatko Sviben, koji je kasnije, obilježio svojim režijama Osječka ljeta kulture, stvorio je *Bistrog viteza Don Quijota od Manche*, te 1999. Krešo Mikić, Don Quijot, zajahao je lijepog Mogu konja, a Areta Ćurković, Sancho Panza, nije uspjela uz sva nastojanja, disciplinirati, nemogućeg magarca posuđenog iz ZOO. Sviben je doveo ambijentalni teatar na Ljeto. Oduševio i očarao mnogobrojnu publiku. I to je činio sustavno. *Cirano de Bergerac*, *Rosenkrantz i Guildenstern su mrtvi*, *Toma Stopparda*, *Držičev Grižula*, u šumi na lijevoj obali Drave, *Becett*, *Završnica*, u Kožari, *Unterstadt*, Doljniodravska obala. To su Ljeta i proljeća silnog entuzijazma i ozbiljnog rada. Tvrđa prepuna

publike, koja planira odgodu godišnjih odmora, poslije trojednog OLJK-a. Sjajni gostujući ansambli. A malo novaca. I OLJK postaje festival. Ima sve karakteristike festivala. Dodjeljuju se novčane nagrade za najbolju kazališnu predstavu, glazbeni događaj i za visoka postignuća pojedincima, umjetnicima. Ocjenjivački sud su cjenjeni stručnjaci, kulturnjaci. Ocjenjuju argumentiranim obrazloženjima cjelokupni Program Ljeta. Izbornici programa imaju uvid u nacionalnu kulturnu scenu. I izabiru najbolje. Postaje stvar prestiža nastupiti na OLJK-u. Specifičan i samo osječki Festival! Zastupljeni su svi segmenti umjetnosti: kazalište, glazba, ples i balet, književnost, film, likovna i novomedijska umjetnost. Lada Vlainić, slikarica i dizajnerica izgradila je prepoznatljiv, vizualni identitet OLJK-a.

Osijek je oduvijek bogat kulturnim sadržajima, no čini li vam se da je već neko vrijeme Osječko ljeto kulture "kruna" godišnjih kulturnih događanja?

U povijesti Osijeka, toga lijepog Srednjoeuropskog grada, književnici, pjesnici, slikari, glazbenici, plesači, glumci i operni pjevači i graditelji ostavili su duboke i trajne zapise. Suvremeni Grad je prebogat kulturnim događanjima. OLJK je svoju davnu misiju oživljavanja stare, ljetima uspavane Tvrdje, kulturnim sadržajima, davno prerastao. Postao je respektabilan nacionalni Festival! Je li "kruna" ne bih prejudicirala. Ali su pojedini događaji na Osječkim ljetima svakako događaji Godine.

U bogatoj karijeri vezanoj za Osječko ljeto kulture upoznali ste brojne umjetnike, ima li netko tko vas je posebno oduševio? Postoji li itko koga niste uspjeli dovesti, a mjesto mu je na našem OLJK-u?

Zastupljeni su svi segmenti umjetnosti: kazalište, glazba, ples i balet, književnost, film, likovna i novomedijska umjetnost.

U HNK sam već upoznala velike nacionalne i svjetske umjetnike. Prošla sam svečanosti otvaranja obnovljene zgrade Teatra 1985. i radosti uzdizanja Kazališnog Feniksa, zasjalog u zlatu i crvenom plišu 1994. A na OLJK-ovima oduševljavala sam se u kasnim ljetnim večerima Ivicom Vidovićem, Mani Gotovac, akademikom Tonkom Maroevićem i zanosila se pametnim i duhovitim Zlatkom Bourekom. Osječko ljeto kulture zaslužuje veliku izložbu Davora Vrankića, 4 metarski koncertni klavir Steinway i maestra Ivu Pogorelića uz Berlinsku Filharmoniju, promociju monografije 20 godina OLJK...i Shakespeareov San ljetne noći iz Londonskog Regent Parka. Tentate me da već napravim Program OLJK 2021. Imala sam privilegiju vidjeti puno europskih i svjetskih muzeja, galerija i događaja. OLJK je dostigao i doletio do visokih europskih limita svojim programima i organizacijom. Čestitamo mu!

Danijela Klobučar

Upravo se 2020. obilježavalo 20 godina djelovanja Osječkog ljeta kulture. Lijep broj godina kroz koje je manifestacija OLJK-a našim sugrađanima i posjetiteljima grada ponudila zavidan broj predstava, koncerata, plesnih i drugih scenskih nastupa, promocija knjiga, izložbi i ostalih umjetničkih sadržaja. Sve je to trebalo organizirati, provesti, dogovoriti i koordinirati. Jedna od onih koja je sudjelovala u tim procesima je voditeljica Odsjeka za kulturu Grada Osijeka, Danijela Klobučar.

Koliko dugo sudjelujete u organizacijskim procesima Osječkih ljeta kulture? Kako se tijekom godina razvijala vaša uloga?! Možete li našim čitateljima reći malo više o samom nastajanju OLJK-a? Tko je sve uključen?

U organizacijskim procesima OLJK-a sudjelujem od dolaska u Upravni odjel za društvene djelatnosti, Odsjek za kulturu, a danas sukladno funkciji koju obavljam dajem kompleksni i puni angažman. Sudjelujem u aktivnostima od dogovora oko programa koji će biti zastupljeni, koordinaciji umjetničkoga i tehničkoga programa i realizaciji u smislu nositelja produkcije i načina financijske realizacije. U Osijeku je prvo bila pokrenuta manifestacija Ljeto u Tvrđi. Odbor za Tvrđu inicirao je da se u Tvrđu uvedu kulturni programi kako bi Tvrđa

oživila i okupila ljude oko kulturnih događanja (1997. – 1999.). Iz tog razdoblja svi se prisjećamo 1999. kada je izvedena premijera prve ambijentalne predstave u Osijeku, *Bistri vitez Don Quioite od Manche* u režiji Zlatka Svibena u produkciji Dječjeg kazališta. Kako ne bi bili izvođeni samo mali programi odlučeno je da svake godine bude izveden i jedan program vlastite produkcije pa od 2000. imamo Osječko ljeto kulture. U organizaciji i realizaciji OLJK-a uključene su brojne osobe. Organizacijski odbor radi na pripremi, organizaciji i realizaciji programa, a čine ga priznata i poznata imena osječke kulturne scene. Naravno, tu su osječke ustanove i udruge u kulturi, pojedinačni umjetnici i gostujući izvođači, tehnička podrška, kreativni tim zadužen za vizual, grafičke i tiskarske usluge, tim zadužen za komunikacijske usluge, marketing i digitalnu promociju, osječko sveučilište, sponzori, biljeterke, zaštitarska služba, smještajni kapaciteti te drugo osoblje neophodno za organizacijsku podršku. Posebno ističem moj Odsjek za kulturu bez kojeg ne bi bilo moguće provesti manifestaciju.

Osječko ljeto kulture svake godine prati i zanimljiv vizualni identitet. Možete li nam reći više o samom odabiru i nastajanju konačnih rješenja? Postoji li jedan ili više njih koji su se do sada posebno istaknuli?

Osječko ljeto kulture nadmoćna je manifestacija i zaslužuje originalno dizajniran vizual. Svake godine identitet je poseban, jedinstven i predstavlja određenu temu. Suradnja s izabranim dizajnerom krene dobrim dijalogom: s

Manifestacija OLJK je izuzetno kompleksna produksijska forma.

jedne strane postoji lista želja i reakcija koje želimo izazvati kod publike, a s druge puno je pitanja na koja treba dati odgovor kako bi kreativnost bila usmjerena u pravom smjeru. U većini slučajeva dobijemo tri idejna smjera, a izabrani smjer ide na daljnju obradu i razradu. Isto tako, potrebno je uskladiti izgled svih promidžbenih materijala kako bi dosljedno komunicirali iste poruke i posebnost manifestacije s publikom. Svaki vizual je zaista poseban, ali evo ističem 2019. kada nas je pratio retro dizajn i lokalpatriotizam te je dizajner Marko Jovanovac povezo sladoled i kulturu. Svakako moram spomenuti i prethodnu godinu, koja obilježava veliku obljeticu ne samo naše manifestacije, nego grada, svih umjetnika koju su u njoj sudjelovali i publike koja nam vjeruje sve ove godine. Vizual je bio klasičniji, ali izuzetno snažan i elegantan da istakne brojku 20. Prošlogodišnjoj manifestaciji svi smo davali posebno značenje pa je i pred dizajnerom bio poseban izazov.

Jubilarni 20-i OLJK pred Organizacijski je odbor zbog COVIDA-19 postavio do sada nepoznate prepreke! Kako ste zadovoljni ostvarenim? Jeste li imali problema s osmišljavanjem i izvedbama samih programa? Jeste li po tom pitanju spremni za OLJK 2021.?

U ova nadasve izazovna vremena, izuzetno sam zadovoljna prošlogodišnjim programom, koji je održan uz pridržavanje svih epidemioloških preporuka. Držeći se i dalje beskompromisne kvalitete ovaj put program je bio sastavljen većinom od hrvatskih umjetnika. OLJK je još jednom pružio publici jedinstvena kulturna iskustva, u 11 dana održano je 43 programa, a OLJK 2020. je doveo u grad oko 200 umjetnika. Ostvaren je visoki programski standard u znaku sadržajne i izvedbene raznovrsnosti.

Manifestacija OLJK izuzetno je kompleksna produkcijska forma, koja se uvijek susreće sa zahtjevnim izazovima, ali prošle godine pojavio se izazov na koji nažalost nismo mogli samostalno utjecati. Nove okolnosti poremetile su dio planiranih programa, no brza reakcija i ideje donijeli su nove planove, jer predaja nije dolazila u obzir. OLJK 2021?! Ako smo mogli održati prošlogodišnji, ove godine nas ništa ne može zaustaviti. Naša je glavna vodilja da svaki sljedeći OLJK bude kvalitetniji od prošlogodišnjeg i da dovedemo sadržaje koje naša publika ne može baš lako vidjeti. Po završetku tekućeg OLJK-a, odmah krenu priprema za sljedeću godinu, tako da pozivam sve da se zajedno dočekamo 29. lipanj. 2021.

Razgovori ugodni 20 OLJK-ovih!

Ivan Kristijan Majić

U Mađarskoj je studirao kazališnu teoriju i povijest kazališta, usavršavao se u lutkarstvu i lutkarskim tehnikama, režirao nekoliko predstava, radio drame i dokumentarne filmove. Danas se kao ravnatelj, između ostalog, bavi osmišljavanjem i provedbom kulturno-umjetničkih programa i stvaranjem održivih temelja za Kulturni centar u Osijeku, noviji element u slagalici osječke kulture. Ivan Kristijan Majić govori nam o dosadašnjim suradnjama s Osječkim ljetom kulture, budućnosti i nadolazećim projektima.

Kroz naše se Razgovore osvrćemo na proteklih 20 godina OLJK-a, njegovih početaka i onih novijih datuma. Vi ste kroz razne uloge na OLJK-u prisutni dugi niz godina. Kakva vas sjećanja vežu za vaše dosadašnje angažmane?

Prvi program OLJK-a na kojem sam prisustvovao bila je premijera *Unterstadta*. Tako da su mi prvi dojmovi OLJK-a, oni po kojima i na kojima se gradi daljnja slika, bili izuzetni. Bio sam jako sretan, kada sam iduće godine dobio poziv da budem u organizacijskom odboru, s konkretnom zadaćom da se bavim organizacijom svečanosti otvorenja i još nekih manjih potprograma. U konačnici, samim ishodom nisam bio zadovoljan, ali su mi sjećanja na to vrijeme jako draga jer sam tu upoznao i puno suradnika s kojima dan danas puno radim. Osječki novinari, glumci, sportaši, glazbenici, brojni tehničari, organizatori, novinari, fotografi... OLJK mi je bio kao neki ubrzani "tečaj" upoznavanja grada iz perspektive mog posla, a Martina, Danijela i posebice Ljerka (Vidaković, Klobučar i Hedl :) vrlo važne i drage suradnice koje su mi dale uvid u sustav koji pokreće tako velik program, kao i u razumijevanje javne kulture i gradskog sustava općenito; drugim riječima velike baze mog današnjeg posla.

Za OLJK sam čuo i prije nego sam doselio u Osijek. Radile su se tu velike produkcije, ambijentalne predstave, dosta se u kazališnim krugovima u Zagrebu pričalo o tome.

Razvija li se Osječko ljeto kulture, ide li u dobrom smjeru? U čemu vidite dodatne potencijale Osječkog ljeta kulture s obzirom na njegovu programsku ponudu i izvedbene prostore?

Za OLJK sam čuo i prije nego sam došio u Osijek. Radile su se tu velike produkcije, ambijentalne predstave, dosta se u kazališnim krugovima u Zagrebu pričalo o tome. Bile su to i prve godine djelovanja osječke Akademije, tako da je moj dojam tada bio da se ovdje istražuje i gradi nešto novo i zanimljivo. Mislim da su stvari krenule dobro, odmah na početku i da su potencijali OLJK-a najviše u ambijentu grada, a ponajviše Tvrdi i jednoj širokoj bazi sudionika koju Osijek iznjedri, spremnoj postaviti si novi izazov. Recept je dovoljno dobar da bude trajan, a prostor razvoja ponajviše vidim u otvaranju dodatnih programskih niša za specifičnu publiku i više spektakla.

Oljkić je nastao kao koncept okupljanja dječjih programa u potprogram.

Kolika je uloga OLJK-a u unaprjeđenju kulture grada? Kako je prihvaćen Oljkić i koja je njegova uloga, imate li već novih planova?

OLJK je za opću kulturu u gradu važan jer je mjesto susreta lokalnih umjetnika i dosega s onima iz drugih sredina. Mislim da je za svaku kulturnu scenu bitno da ima stalan dotok utjecaja, kao i prostor za javno definiranje svojih vrijednosti. Osim toga OLJK je jedini program koji sažme različite grane umjetnosti u jedan program, što također smatram važnim, jer time izgrađuje publiku. Oljkić je upravo nastao kao koncept razvoja publike, odnosno okupljanja dječjih programa u potprogram. Nadam se da će nam epidemiološke mjere omogućiti da Oljkić ove godine prodiše punim plućima, jer za djecu, kao nesputane i direktne kulturne konzumente, oštre mjere predstavljaju dosta veliku kočnicu. Važno je ovim programom uvesti najmlađe u kulturni život grada, dati im priliku da se u dječjoj dobi zaljube u umjetnost i time osigurati našem gradu, institucijama u kulturi, ali i OLJK-u samom puno znatizeljne, educirane i zadovoljne publike u budućnosti.

Igor Loinjak

Povjesničar umjetnosti, književni komparatist, asistent na Umjetničkoj akademiji i član organizacijskog odbora OLJK-a česti je dionik OLJK-a kojeg ste zasigurno sretali kroz njegove brojne i zanimljive angažmane. O nekadašnjim najdražim trenutcima vezanima uz OLJK, ali i onima koji tek dolaze razgovarali smo s kustosom Igorom Loinjakom.

Već ste dvije godine dijelom organizacijskog odbora OLJK-a, prije toga ste bili dio tima zadužen za likovne sekcije. Ispričajte nam kako je započela vaša avantura s OLJK-om, a koja traje i danas.

Prvo radno mjesto na koje sam se zaposlio bila je Galerija Waldinger gdje sam godinu dana radio u sklopu programa stručnoga osposobljavanja. Budući da je Ljerka Hedl ispred Grada Osijeka bila na čelu te institucije, već sam 2013. godine kroz redovan izložbeni program Galerije Waldinger bio uključen u program OLJK-a. No, čini mi se da je u pravom smislu riječi moja avantura s OLJK-om započela 2015. godine kada sam u sklopu godišnjega programa Galerije Kazamat pripremao izložbu *Publika-djelo-kontekst*. U proljeće je te godine prostor galerije poplavio pa je ona bila izvan funkcije. Kao alternativa za realizaciju izložbe bio je ponuđen prvi kat zgrade Kulturnoga centra, a termin je bio kraj lipnja. Bila je to jedna od prvih mojih izložbi za koju sam

u cijelosti potpisivao kustosku koncepciju te mi je u to vrijeme činjenica da je izložba uključena u OLJK bila manje važnom od toga da priprema izložbe bude pedantno obavljena. Moje je povezivanje OLJK-om bilo polagano te sam u početku radio isključivo na koordinaciji već pripremljenih likovnih programa. Sada sam već drugu godinu član Organizacijskoga odbora tako da sam u mogućnosti direktno sudjelovati u kreiranju sadržaja vezanih za vizualnu umjetnost.

Kao osoba koja je jako dugo uz OLJK i ima na desetke pojavljivanja unutar programa, možete li nam izdvojiti neke najdraže trenutke i reći nam malo više o njima?

Govoreći o najdražim trenutcima vezanima uz OLJK svakako bih istaknuo prethodno spomenutu izložbu *Publika-djelo-kontekst* koja mi je istovremeno bila svojevrsna ulaznica u svijet kustoskog posla, ali i prvi direktan angažman na OLJK-u. Bilo je to u vrijeme kada sam djelomično upoznao osječki prostor suvremene likovnosti, ali sam u okviru vlastitog angažmana još uvijek bio na samim počecima nekog poluprofesionalnog djelovanja. Za mene je OLJK nedjeljiv od konteksta Galerije Waldinger i Galerije Kazamat jer sam se radeći u njihovom okrilju pozicionirao kao osoba koja bi na programskoj i organizacijskoj razini mogla doprinijeti likovnom programu ove osječke kulturne manifestacije. Do sada sam sudjelovao u koordinaciji i organizaciji više od dvadeset programa vezanih uz OLJK i moram priznati da mi je uvijek drago kada neki od njih budu i primjereno posjećeni. Postalo mi je malo naivno tješiti se činjenicom da su bitne stvari iz domene umjetnosti često u vremenu svoga pojavljivanja prolazile "ispod radara" šire recepcije te da je tek kontekst obrnute proporcio-

nalnosti u ranoj popularnosti i kasnijoj kanoničnosti – o čemu je iscrpno pisao francuski sociolog umjetnosti Pierre Bourdieu – zaslužan za konačnu vrijednosnu ocjenu neke nove i radikalne umjetničke pojave. Na tom bih tragu spomenuo okrugle stolove koje sam u sklopu OLJK-a moderirao 2019. i 2020. godine posvećene temi umjetničkog obrazovanja i likovne scene grada Osijek te proslavi stogodišnjice osnutka HDLU-a Osijek te pitanju uloge udruženja u kulturnom životu zajednice.

Osječko ljeto kulture iz godine u godinu raste, kako ga vidite u budućnosti i koje su neke vaše želje i očekivanja za daljnja Ljeta?

OLJK je kroz dvadeset godina postojanja pokazao da se s ljudskim potencijalima koje imamo u gradu mogu napraviti dobre i kvalitetne stvari. Osobito je važno istaknuti da tu dugovječnost ne karakterizira održavanje manifestacije isključivo iz želje da se ne prekida kontinuitet njezina postojanja budući da je OLJK-ovo odrastanje bilo obilježeno kvalitativnim razvojem programa unatoč činjenici što, kao i u drugim područjima društvenih i kulturnih djelatnosti, novca uvijek manjka. Osječko ljeto kulture gledam sada i u budućnosti kao kulturološki prostor grada u kojem će se nastaviti kompenzirati nedostaci našeg obrazovnog sustava kada su u pitanju kultura i umjetnost. Svjestan sam kako bi na sličan način u sportskoj rubrici o djelovanju sportskih klubova pisao profesor tjelesne i zdravstvene kulture *a propos* nedavno objavljenih anketa o postotku pretile djece u Hrvatskoj. Jer, situacija je slična. Nažalost, kod nas se još uvijek nerazvijanjanje civilizacijskih navika nadomješta nekim oblikom “večernje škole”. Izuzetno mi je drago da Osječko ljeto kulture kvalitetom i zahtjevnošću svojih programa daleko nadmašuje

kontekst “naknadnog obrazovanja” nudeći našim sugrađanima vrijedan kulturni program koji nije utemeljen isključivo na “reprizama”, nego se predstavljaju sadržaji koji se ovdje mogu vidjeti po prvi puta. Što bi OLJK mogao biti za pet do deset godina? Međunarodni festival kulture, kako urbane tako i one institucionalne. Potencijala za to, naravno, ima, a ako ga nešto koči to je vjerojatno naša (blaga) inertnost koju sam sklon iščitavati iz morfologije ravnice u koju smo uronjeni.

Ljudskim potencijalima koje imamo u gradu mogu napraviti dobre i kvalitetne stvari.

Davor Molnar

Rođeni Osječanin, diplomirani scenograf, osoba koja je aktivna i u Dječjem kazalištu Branka Mihaljevića u Osijeku i u Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku, te je zasigurno dugogodišnji neizostavan član Osječkog ljeta kulture. S pozamašnim brojem projekata u sklopu našeg Ljeta kulture, Davor Molnar jedan je od onih osoba koja točno zna pripremiti sve vezano za scenu kako bi svi dionici bili i više nego zadovoljni.

Tehnička služba OLJK-a pomno razmotri svaki detalj te na osnovu toga daje prijedlog na kojoj bi se lokaciji što moglo odigrati.

Scena je ono gdje se osjećate kao kod "kuće". Iza vas je popriličan broj predstava u sklopu OLJK-a gdje pokrivate scenu kao jedan od ključnih dijelova predstave. Posebno su izazovne baš te u sklopu Ljeta kulture jer su često to ambijentalne izvedbe. Uputite nas malo u proces pripreme i izazove na koje nailazite.

Dobra priprema je možda i najvažniji element u našem poslu. Iako OLJK traje dva ili tri tjedna, s pripremanjima započinjemo nekoliko mjeseci ranije. No pravi posao slijedi tek kada nam organizacijski odbor obznaniti koje predstave su pozvane na OLJK. Tada stupamo u kontakt s tehničkim službama gostujućih kazališta koje nam šalju svoje tehničke zahtjeve. Tehnička služba OLJK-a pomno razmotri svaki detalj te na osnovu toga daje prijedlog na kojoj bi se lokaciji što moglo odigrati. Zahtjevi su razni od veličine pozornice, broj sudionika, vrsta i broj svjetlosnih aparata, razglasa i sl. Posao tehničke službe nije samo postavka pozornice, rasvjete i tona. Mi brinemo i o gledalištu, garderobama i još mnogim stvarima koje su potrebne kako bi se uspješno odigrala gostujuća predstava. Ambijentalne predstave zasigurno su jedan od tehnički najzahtjevnijih oblika našega posla, no tehnička služba OLJK-a već dugo radi zajedno i imamo podosta "kilometara" u nogama te se znamo nositi sa svim izazovima na koje nailazimo. Vrlo je važno napraviti dobar raspored rada. Mnoge predstave rade se noć prije izvedbe tako da imamo pravu malu "proizvodnu traku" na našim lokacijama. Nekada noć prekratko traje pa često rasvjetu radimo gotovo napamet. Ali do sada smo uspjeli svaki program uspješno odraditi.

Koliko prostora imate za svojevrsnu improvizaciju i rad u hodu prilikom pripreme scene? Imate li u glavi kompletno sve posloženo ili je tu ipak puno improvizacije i prilagodbi?

Improvizacija je sastavni dio svakog projekta. Niti jedna predstava nije ista. Tako da je rješavanje stvari u hodu vrlo često i kad radite u kazalištu. Ma koliko god dobro sve isplanirate, uvijek postoje nepredviđene situacije na koje ne možete utjecati. Često su to trivijalne zapreke poput neravnog terena, zatvaranje prometa, glazbe iz okolnih kafića koja ometa izvođenje predstave, nezadovoljnih prolaznika, vremenskih uvjeta, ili iznenadnih kvarova na opremi. Veliki je dijapazon zapreka, vjerojatno bi mi trebalo puno vremena kako bih vam opisao na što smo sve nailazili. No unatoč svim problemima, uvijek smo uspjeli pronaći brza i efektivna rješenja kako bi naša publika uživala u programima.

Dugi niz godina rukovoditelj tehnike je bio gosp. Željko Bandić kojeg sam na neki način “naslijedio”.

Već ste dugo dijelom OLJK-a, recite nam za kraj koji vam je projekt najviše prirastao srcu, na što ste najponosniji?

U pravu ste! Dugo sam dio OLJK-a i imao sam razna zaduženja, sve od majstora pozornice do rukovoditelja cijele tehnike. Napomenuo bi samo da je dugi niz godina rukovoditelj tehnike bio gosp. Željko Bandić kojeg sam na neki način “naslijedio”. Kada bih morao birati između svih tih predstava, svakako bih izabrao Understadt Ivane Šojat u režiji Zlatka Svibena, koja je odigrana u dvorištu Doma tehnike. Scenograf Miljenko Sekulić zajedno s cijelim tehničkim timom pretvorio je dvorište Doma tehnike u jedan nevjerojatan, likovno izuzetno zanimljiv i multifunkcionalan prostor, prostor koji nikoga nije ostavio ravnodušnim.

Helena Sablić Tomić

S dekanicom Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku, autoricom 19 knjiga i stotine znanstvenih radova te česte gošće Ljeta kulture, u više nego ugodnom razgovoru, prisjetili smo se početaka intenzivnijeg sudjelovanja i djelovanja prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić u sklopu OLJK-a.

Kakav je osjećaj programski sudjelovati u Osječkom ljetu kulture? Ipak je to vaš grad, poznato okruženje, zasigurno i poznata lica u publici!

Na OLJK-u su često neka nova lica koja ne srećem često na predstavljanjima knjiga pa mi je uvijek neuobičajeno govoriti pred publikom koja je došla možda radoznalija čuti nešto nego oni naši stari poznanici u Knjižari Nova i Magisu.

Kada ste prvi put bili dijelom OLJK-a, sigurno ste ga posjećivali i ranije, ali kako je krenula suradnja?

Kada sam bila predsjednica Matice hrvatske ogranka Osijek tada, čini mi se da je to i bio moj početak intenzivnijeg sudjelovanja u programima Ljeta kulture. Sjećam se posebno predstavljanja knjige *Seks and grad nova hrvatska proza* u kojoj su različiti autori pisali o svojim ljubavnim iskustvima. Bilo je

strašno vruće, bili smo u Atriju Muzeja Slavonije, a u posljednjem trenutku svi govornici su otkazali govorenje zbog strašnih vrućina. No, publika OLJK-a prihvatila je izazov izdavača knjige Matice hrvatske ogranka Osijek i svatko od njih je uz ledeni pjenušac pročitao jednu priču. Meni osobno je tada najdraži razgovor bio s Nedjeljkom Fabriom.

Autorica ste mnogih knjiga od kojih je veliki broj dobio i priznate nagrade, hoćete li nas možda iznenaditi kojim novim naslovom u sklopu Ljeta kulture? Ili barem s nama podijeliti neke vaše želje za buduća izdanja OLJK-a.

Vjerujem da će književni program ovoga Ljeta kulture ugostiti vrsna imena književne scene. Trenutno radim na knjizi *Kartografija ljubavi* i ukoliko budem uspjela završiti do OLJK-a, rado ću je premijerno predstaviti osječkoj publici.

Denis Detling

Ravnatelj Muzeja Slavonije dugogodišnji je aktivni sudionik Osječkih ljeta kulture. Bilo da je u ulozi gledatelja, kreatora programa ili domaćina brojnih OLJK-ovih aktivnosti koje se redovno, svake godine događaju u Muzeju Slavonije. O osobnim dojmovima i ulozi Muzeja u proteklih 20 godina, razgovarali smo s Denisom Detlingom.

Dvadeset je godina OLJK-a iza nas. Muzej je kroz sve te godine imao vrlo aktivnu ulogu. Kako vi gledate na proteklo razdoblje?

Osobno sam sretan što se OLJK etablirao kao ozbiljna kulturna manifestacija. Muzej je u proteklom razdoblju, s velikim zadovoljstvom, sudjelovao u manifestaciji/ma na različite načine, bilo uključivanjem s vlastitim programima odnosno projektima ili da su se programi odvijali u sklopu njegovih prostora. Već sama činjenica da su ljudi (građani Osijeka, prije svega) znali u redovima stajati kako bi sudjelovali u različitim programima govori o nužnosti, prihvaćenosti i značaju ovakve manifestacije u Osijeku.

Tijekom svih tih godina Muzej Slavonije bio je domaćin brojnih izložbi, predstavljanja knjiga, susreta s autorima i brojnih drugih kulturno-umjetničkih aktivnosti. Možete li nas podsjetiti na neke od njih koje je javnost posebno prihvatila?

Uh bilo ih je... Od predstavljanja knjiga bih izdvojio *Mi djeca Solferina*, Maroja Mihovilovića i *Zvijezdu baruna Beckersa* Milovana Tatarina. Zadnja navedena mi je ostala u posebnom sjećanju, koju smo prošle godine promovirali ispred Muzeja, na Trgu u Tvrđi. Od izložbi bih ponajprije spomenuo izložbu Zlatka Boureka, ususret koje smo imali i radionicu za djecu, tamo negdje davne 2016. godine. Bile su interesantne i izložbe American pop-art te Španjolski majstori. Bilo je događanja koja nažalost nisu ušla u program OLJK-a, a organizirali smo ih u vrijeme manifestacije, poput izložbe i predavanja Dinka Župana *Biti učenik u Hrvatskoj u dugom 19. stoljeću*.

Koja je po vašem mišljenju glavna uloga i potencijal OLJK-a u nadolazećim godinama?

Potencijala u gradu ima. S obzirom na posjećenost svih ovih godina, ali i zbog kulturnog života grada, manifestacija je nužnost, tradicija... Trebalo bi dionike u kulturi malo bolje povezati, uključiti do sada neuključene i iskoordinirati s njima. Čuda bi se mogla napraviti u postojećim, nažalost finansijski skromnim okvirima. A bilo bi dobro i oživjeti mnoštvo skrivenih dragulja Tvrđe uz kulturna događanja. Bilo bi dobro, kada bi OLJK imao veću podršku na nacionalnoj razini, prvenstveno kroz popraćenost i vidljivost. Vidljivost bi možda dovela i sponzore. Volio bih da manifestacija postane i od nacionalnog značaja.

Mirta Marić

Osječko ljeto kulture postoji zbog publike, građana grada Osijeka i svih posjetitelja ove manifestacije koji dolaze kako iz Hrvatske, tako i iz inozemstva. Mjesta u gledalištima uvijek nedostaje, interes je velik, ima i nepredviđenih situacija. Kako bi sve funkcioniralo besprijekorno zadužene su mlade snage OLJK-a na čelu s Mirtom Marić.

Organizaciji proces počinje puno prije sam manifestacije. Koja su vaša zaduženja?

Voditeljica sam službe hostesa koje raspoređujem na brojna događanja. Nepredviđenih situacija ima uvijek, uglavnom se odnose na promjenu mjesta izvođenja zbog loših vremenskih prilika, no i to se pravodobnim obavijestima i uputama na licu mjesta brzo može organizirati. Sjećam se jedne prigode kada je predstava iz dvorišta Rektorata premještena u prostor Arheološkog muzeja u koji stane 40-tak osoba, a pojavilo se 500-tinjak zainteresiranih građana. No, iako se ponekad gledatelji ljute što ne mogu pogledati željeni program, uz osmijeh i lijepu riječ naših hostesa vrlo brzo se dogovorimo i predložimo neki drugi program. Lokacije izvođenja programa diktiraju često i broj gledatelja, a Osječko ljeto kulture doista je kroz 20 godina uspjelo afirmirati brojne zaboravljene prostore grada kao mjesta na kojima živi umjetnost.

Sudjelovati u provedbi OLJK-a za velik broj studentske populacije ujedno je i velika prilika za upoznavanje s organizacijskim procesima ali i kulturno umjetničkim programima. Možete li nam reći više?

Ono što gledatelji ne vide daleko je dugotrajnije u pripremi od samog izvođenja programa. Tehnička služba OLJK-a svakodnevno i svakodnevno mijenja vizure prostora izvođenja, postavlja nove scenografije, rasvjetu, gledališta često na nekoliko mjesta. Dečki su stvarno dobro organizirani i doista se narade za vrijeme trajanja manifestacije. Zahtjevna je, dakako, i priprema manifestacije koja traje više mjeseci i uključuje izbor programa od onih kazališnih, glazbenih, likovnih i slično, a sve kako bi naši sugrađani mogli besplatno pogledati ponajbolja umjetnička ostvarenja iz Hrvatske i inozemstva. Služba hostesa mali je, ali neophodan kotačić.

Mirta, Osječko ljeto kulture manifestacija je za koju se uvijek traži "stolac" više. Što savjetujete publici?

Strpljenje, pogotovo u ovim epidemiološki zahtjevnim vremenima, budući da je zanimanje za programe ogromno, a stolaca uvijek premalo. No, uz dobru organizaciju i dolazak na vrijeme, gotovo uvijek uspijemo smjestiti sve zainteresirane sugrađane na programe OLJK-a. Najradije se sjećam godina u kojima su stotine i tisuće gledale pojedine programe i nadam se da će se ta vremena što prije vratiti.

Eduard Hudolin

Akademski kipar, viši konzervator i restaurator Eduard Hudolin govori nam o svom viđenju Osječkog ljeta kulture u proteklih 20 godina ali i uloji koju je Muzej likovnih umjetnosti imao u tom razdoblju. Ravnatelj Muzeja ujedno nam iznosi i predviđanja razvoja OLJK-a u godinama koje dolaze.

Muzej likovnih umjetnosti dugogodišnji je i vjerni partner Osječkog ljeta kulture. Što očekujete, u kojem smjeru će se OLJK razvijati, kako rasti i napredovati?

Dvadeset godina postojanja ove manifestacije već je prilično jamstvo za trajniju održivost. Uz ovu vremensku referencu, naravno, očekujemo i dalji razvoj, prvenstveno u smislu dodatnog angažiranja na pokretanju novih prostora kulturnog sadržaja u gradu te povećanju ponude. Ovo bi jako odgovaralo našem muzeju, a u isto vrijeme bismo se barem približili trenutačnim kulturnim potrebama grada. Muzej se svih ovih godina sadržajno uklapa u manifestaciju i namjerava to nastaviti i dalje, a pogotovo gradnjom nove zgrade kada ćemo moći ponuditi i kvalitetnije i raznorodnije sadržaje.

Dvadeset godina OLJK-a je iza nas. U istom tom razdoblju MLU je bio domaćin brojnih OLJK-ovih programa. Što po vašem mišljenju kroz tu suradnju valja posebno izdvojiti?

Uistinu je bilo mnogo krasnih programa, kako izložbenih tako i glazbenih te prezentacijskih. Vezano uz te sadržaje bilo je puno lijepih susreta, teško je izdvojati. Kako su izložbeni programi naša svakodnevnica možda pravu dodanu vrijednost čine upravo ti susreti koji obogaćuju.

Kako vi vidite Osječko ljeto kulture, kakav doprinos manifestacija daje kulturno-umjetničkom razvoju grada i razvoju kulture općenito?

Vjerujem kako je manifestacija morala nastati upravo kao odgovor na nastajuće potrebe grada. Otvaranjem prvo škole primijenjenih umjetnosti, a zatim i likovne akademije te drugih studija poput povijesti umjetnosti na filozofskom fakultetu i arhitekture na građevinskom, ne zanemarujući postojeće, u gradu koji je bilježio nekakvu degradaciju kulturne ponude i potražnje u odnosu na povijest, imamo novu situaciju. Urbos sredine zahtijeva odgovore te ovaj univerzitetski grad traži dodatno definiranje prostora pa i valorizacije kulture u njemu. Osječko ljeto kulture u ovom trenutku čini prve korake u tom smjeru i treba biti katalizator za stvaranje novog okruženja.

Domagoj Dvoržak

Ako pratite Osječko ljeto kulture, naše programe i aktivnosti, velike su šanse da ste u tim prilikama vidjeli i njega. Čovjek koji može biti na nekoliko mjesta odjednom, vodi brigu na terenu da sve sitnice funkcioniraju, koordinira, dočekuje, među posljednjima je koji "gasi svjetlo". Sve o tehničkoj organizaciji i lijepim sjećanjima vezana za OLJK, danas nam otkriva svestrani Domagoj Dvoržak.

Često vas se može vidjeti kako do zadnjeg trena popravljate kablove, razvlačite crveni tepih, donosite stolice i svježu vodu za publiku u redovima, dočekujete izvođače i na kraju pratite goste. Budete li zadovoljni konačnim rezultatima?

Naravno da se naše, a tu mislim na OLJK, a time i moje zadovoljstvo mjeri zadovoljstvom publike. U konačnici uspjeh OLJK-a mjeri se zadovoljstvom posjetitelja programa. S druge strane kroz sve ove godine pokušavamo izgra-

diti vizualni identitet koji se na prepoznatljiv način provlači kroz sve programe OLJK-a stvarajući ozračje specifično i povezivo samo s OLJK-om. Stoga nam je jako bitno da je "sve na svom mjestu" i da sve prođe prema unaprijed dogovorenom planu. Jedan od meni osobno najboljih dijelova OLJK-a je baš ta interakcija, razgovor, druženje, ispijena kava ili pivo s osobama koje gostuju na programima OLJK-a bili oni glumci, književnici, likovnjaci, kustosi ili samo prateće tehničko osoblje. Radi toga mi nije teško ne samo ih dočekati prije programa nego i ostati s njima nakon programa u ugodnom razgovoru ponekad puno duže iza ponoći.

Koliko dugo ste član tehničke organizacije OLJK-a? Koje pomake vidite, gdje postoji prostor za poboljšanja?

U OLJK sam uključen od samog početaka mogli bi reći i od prapočetaka, a tu mislim na Osječka ljeta u Tvrđi (OLJuT) koja su bila preteča OLJK-a. Tada, krajem devedesetih, kao student sam počeo raditi u Galeriji Waldinger (današnje Gradske galerije Osijek) te me je gđa. Ljerka Hedl, tadašnja voditeljica odsjeka kulture Grad Osijeka, automatski uključila u produkciju programa koji su se u sklopu OLJuT održavali u Galeriji Waldinger. Bio je to početak nečega bez čega mi je danas nezamisliv početak ljeta, koje za mene svake godine počinje s OLJK-om. U početku sam sudjelovao kao dio tehničke produkcije, kasnije sam bio zadužen za logističku koordinaciju programa, uvijek prisutan uz sve Odbore koji su kroz sve ove godine organizirali i realizirali OLJK. Zadnje dvije godine kao član samog Organizacijskog odbora OLJK-a mogu direktno sudjelovati u procesima odabira i kreiranja sadržaja programa naravno koristeći iskustvo svih dosadašnjih OLJK-ova. Stoga bi mogao reći da sam pomake u OLJK-u mogao

pratiti iz godine u godinu svih ovih 20 ljeta i bez zadržke s ponosom tvrdim da je OLJK stasao u pravi kulturni festival jedinstvenog ozračja. A to je temelj na kojem se promišljaju poboljšanja, novi koncepti i smjerovi razvoja OLJK-a. OLJK postupno prerasta granice forme (konceptualne, tehničke, produkcijske) u kojima ga danas realiziramo. Nova promišljanja, novi koncepti, novi pristupi produkciji u budućnosti trebali bi neminovno definirati OLJK kao jedan od tri glavna kulturna festivala u Hrvatskoj. A ono što bi ga trebalo činiti posebnim su ambijentalne izvedbe kazališnih i glazbenih programa. Osobno bi volio svemu tome dodati i jednu dozu klimatsko-ekološke održivosti u smislu izjednačavanja karbonskog otiska koji OLJK iza sebe ostavlja u smislu npr. smanjenja korištenja plastičnih proizvoda ili sadnje stabala kao ekvivalent potrošenoj energiji. Stoga vizija OLJK-a kao zelenog i održivog kulturnog festivala može biti nešto što će činiti razliku i osebujnost u odnosu prema drugim festivalima.

Koja vas lijepa sjećanja vežu za sadašnja ljeta kulture?

Jako je teško nakon dvadeset (plus tri) godine izdvojiti i navesti sva lijepa sjećanja obzirom da ih je bilo jako, jako puno. Ali svakako ne mogu da se ne sjetim svih onih fantastičnih ambijentalnih produkcija predstava. Od *Bistrog viteza Don Quijota od Manche*, preko *Cirano de Bergeraca*, *Rosenkrantza i Guildenstena*, *Držičeve Grižule* u šumi na lijevoj obali Drave, *Becettove Završnice* u Kožari, *Unterstadta*, pa do *Donjodravske obale*. Također bilo je tu i predivnih glazbenih programa klasične glazbe i jaza kao što je koncert Duke Ellington Big band jazz orkestra ili nastupa nizozemske Saskie Laroo koja je dan nakon koncerta na OLJK-u nastupala na velikom Montreux Jazz Festivalu. Svakako

ne smijem zaboraviti spomenuti i sve one književne programe u Lapidariju Muzeja Slavonije, i likovne programe u Galeriji Waldinger i Kazamatu te performanse Persorman art festivala koji se tada održavao u sklopu OLJK-a. Za svaki od tih programa mogao bi ispričati barem jednu zanimljivu anegdodu. Uopće mogućnost upoznavanja, suradnja, razgovori s glumcima, redateljima, slikarima, multimedijalnim umjetnicima, glazbenicima, povjesničarima, piscima, kustosima, akademcima, majstorima svjetla i zvuka, kazališnim i galerijskim tehničarima bila su predivno iskustvo kojeg ću se uvijek sjećati.

Ivan Vrkić

Iako ga mnogi znaju kao političara i gospodarstvenika, Ivan Vrkić svoju je osobnost izražavao i kroz pisanu riječ u novinarstvu, književnosti i publicistici. Član je Društva hrvatskih književnika, a iza sebe ima desetak knjiga i radova različitog žanra. Osim navedenog iznimno je veliki doprinos, u svoja dva gradonačelnička mandata, dao razvoju Osječkog ljeta kulture i time ostavio neizbrisiv trag na prepoznatljivosti kulture Grada Osijeka. S bivšim gradonačelnikom razgovarali smo o svemu onome dobrome što Osječko ljeto kulture daje građanima i posjetiteljima grada.

Programi OLJK-a svake godine doprinose podizanju kulturnog života grada, povećanju njegove međunarodne vidljivosti, poticanju gospodarske i turističke aktivnosti, kao i općem razvoju grada. Kako gledate na proteklo razdoblje OLJK-a u kontekstu navedenog?!

Kultura je važan sinergijski čimbenik gospodarskog rasta, posebice uslužnih djelatnosti i turističke industrije u cjelini. Gradu Osijeku izuzetno je bitna raznovrsnost repertoara i raznolikost organizacijskog oblika čime se postiže zainteresiranost i educiranost slušatelja.

Pomno biranim programom Osječko ljeto kulture se pozicioniralo kao prepoznatljiva kulturna manifestacija, a uz to je i svojevrsni fenomen, ponajprije prema tome što ju odlikuje sada već respektabilna dugovječnost u smislu kontinuiranoga održavanja te redovito visoka kvalitativna razina. Za vrijeme trajanja manifestacije, naš grad je živa pozornica koja njeguje i promovira kulturne i umjetničke aktivnosti te ulaže značajne financijske i organizacijske napore kako bi Osijek postao prepoznat na europskoj kulturnoj karti.

Osječko ljeto kulture prošle godine obilježilo je 20 godina djelovanja. Možete li izdvojiti najveće izazove koje ste savladali u tom periodu i unatoč svemu građanima ponudili programe vrijedne domaće i međunarodne pažnje?

Kultura nadilazi i briše umjetno stvorene granice među ljudima – uči nas da se razumijemo, uzajamno nadahnjujemo i da svi budemo jedno.

U program OLJK 2016. Srpsko narodno pozorište iz Novog Sada donijelo je spektakl nastao po romanu Ive Andrića Na Drini ćuprija. Predstava koja je svoje prvo uprizorenje izvan matične kuće doživjela upravo u Osijeku, prikovala nas je na stolce preko dva i pol sata. Predstava je održana u Sportsko-nastavnoj dvorani Gradski vrt jer je jedino ovaj prostor mogao ugostiti ovako produkcijski zahtjevno i kompleksno djelo. Svake godine suočavamo se s financijskih izazovom, a prošle godine suočili smo se s izazovom na koji naša-lost nismo samostalno mogli utjecati.

Tijekom svih tih godina aktivno ste sudjelovali u kreiranju ali i praćenju programa. Upoznali ste brojne umjetnike, trupe i grupe?! Je li netko na vas ostavio poseban dojam?

Uvijek je teško izdvojiti jedan program u lepezi visoko kvalitetne razine programa protekla dva desetljeća. Budući da sam i sam književnik, ne mogu ne istaknuti književni program, a bogatstvo našeg grada je i u tome što je dom vrhunskih hrvatskih književnica i književnika koji su se predstavili u sklopu programa OLJK. Dječje je kazalište 2019. postalo slikarsko platno koje je oslikala akademska umjetnica Marina Mesar OKO. Na ovaj način osječka je ustanova kulture uvrštena na popis brojnih objekata diljem svijet s prepoznatljivim umjetničkim potpisom ove umjetnice. Osim toga, te se godine Donji grad vratio u svoju prošlost kroz izvanrednu izvedbu Doljnodravске 11, maestralnog Zlatka Svibena prema romanu Drage Hedla. No, svaki je program posjetio zavidan broj gledatelja pa je samim time jednako značajan.

Koga po vašem mišljenju OLJK svakako mora ugostiti u nadolazećim godinama?

U istinski vrijednim umjetničkim djelima ima više stvarnog života nego u našoj virtualnoj svakodnevnici i ta nas djela uče promišljati uzvišene vrijednosti i vlastitu egzistenciju. U budućnosti želim da otvorimo svoja vrata svjetskim kulturnih programa, ali i da prikazujemo naša hrvatska nagrađena djela i programe.

I za kraj, imate li kakvu poruku za sljedećih 20 godina OLJK-a?! Za buduću generaciju gledatelja ali i kreatore programa?

Kultura nadilazi i briše umjetno stvorene granice među ljudima – uči nas da se razumijemo, uzajamno nadahnjujemo i da svi budemo jedno. Radujte se OLJK-u, lepezi umjetnosti i stvaralaštva koja nam otvara svoja vrata svake godine 29. lipnja na Dan zaštitnika grada Osijeka, sv. Petra i Pavla.

